

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA MANAGEMENTU

Význam lidové a folklorní kultury pro cestovní ruch města Strážnice

Importance of Folk and Folklore Culture for the Strážnice Town Tourism

Student: Tereza Daňková

Vedoucí bakalářské práce: Ing. Jarmil Adamec, Ph.D.

Ostrava 2013

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra managementu

Zadání bakalářské práce

Student: **Tereza Daňková**
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: 6501R006 Ekonomika cestovního ruchu
Specializace: 02 Ekonomika cestovního ruchu
Téma: **Význam lidové a folklorní kultury pro cestovní ruch města Strážnice**
Importance of Folk and Folklore Culture for the Strážnice Town
Tourism

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Metodika zpracování a cíle práce
  3. Vymezení základních pojmů cestovního ruchu
  4. Tradiční lidová a folklorní kultura
  5. Analýza významu skanzenu pro cestovní ruch města Strážnice
  6. Návrhy a doporučení
  7. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

JOHNOVÁ, Radka. *Marketing kulturního dědictví a umění*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2724-0.
NEJDL, Karel. *Management destinace cestovního ruchu*. Praha: Wolters Kluwer, 2011. ISBN 978-80-7357-673-8.
ŠOBÁŇOVÁ, Petra. *Edukační potenciál muzea*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3034-8.

Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Jarmil Adamec**

Datum zadání: 23.11.2012

Datum odevzdání: 10.05.2013

Ing. Petra Horváthová, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežné prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Význam lidové a folklorní kultury pro cestovní ruch města Strážnice vypracovala samostatně pod vedením Ing. Jarmila Adamce, Ph.D. a uvedla jsem všechny použité zdroje.

V Uherském Hradišti

10. května 2013

Tereza Daňková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu bakalářské práce, Ing. Jarmilu Adamcovi, Ph.D. za jeho cenné rady a připomínky, kterými přispěl k vypracování mé bakalářské práce.

OBSAH

1	Úvod.....	5
2	Metodika zpracování a cíle práce	6
3	Vymezení základních pojmů cestovního ruchu	7
3.1	Definice cestovního ruchu.....	7
3.2	Subjekty cestovního ruchu	8
3.3	Typologie cestovního ruchu	9
3.3.1	Druhy cestovního ruchu	9
3.3.2	Formy cestovního ruchu	11
3.4	Specifika cestovního ruchu	12
3.5	Služby cestovního ruchu	13
3.6	Destinace cestovního ruchu.....	14
3.7	Analýza příležitostí na trhu – SWOT analýza.....	14
4	Tradiční folklorní a lidová kultura.....	16
4.1	Kultura v životě člověka	16
4.2	Členění tradiční lidové kultury	17
4.2.1	Tradiční lidová kultura hmotná	17
4.2.2	Tradiční lidová kultura nehmotná	18
4.3	Stav kulturní sféry v České republice	22
5	Analýza významu skanzenu pro cestovní ruch města Strážnice.....	24
5.1	Charakteristika města Strážnice	24
5.1.1	Historie města.....	24
5.1.2	Atraktivita města Strážnice	25
5.1.3	Osobnosti Strážnice.....	28
5.2	Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy	30
5.2.1	Popis areálu skanzenu	31

5.2.2	Popis akcí konaných ve skanzenu	37
5.2.3	Dotazníkové šetření	39
5.3	Mezinárodní folklorní festival	45
5.3.1	Národní ústav lidové kultury	49
5.3.2	Strážnické folklorní soubory	49
5.4	SWOT analýza města Strážnice	51
6	Návrhy a doporučení.....	55
7	Závěr.....	57
	Seznam použité literatury	58
	Seznam zkratk.....	61
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam grafů	
	Seznam tabulek	
	Seznam obrázků	
	Seznam příloh	

1 Úvod

Cestovní ruch patří mezi nejdynamičtější a nejrychleji se rozvíjející odvětví a v současné době patří do života každého z nás. Lidé na celém světě cestují za účelem uspokojení potřeby odpočinku, relaxace, poznání nebo vzdělávání. Rozvoj cestovního ruchu a jeho řízení znamená hospodářský přínos společnosti a má pozitivní vliv na zachování původních kultur a tradic a na ochranu životního prostředí. Cestovní ruch je i významným faktorem regionálního rozvoje. Součástí cestovního ruchu je i lidová a folklorní kultura, která je součástí kulturního bohatství každé země. Prvky hmotné i nehmotné lidové kultury zasahují více či méně do života každého člověka.

Bakalářská práce se zabývá významem lidové a folklorní kultury pro cestovní ruch města Strážnice. Jedná se o region Slovácko, který se rozkládá na jihovýchodě České republiky na hranicích se Slovenskem a Rakouskem. Díky své geografické poloze a působivému historickému dědictví je tento kraj navštěvovanou turistickou oblastí. V každodenním životě místních obyvatel jsou patrné značné kulturní hodnoty a dlouhodobé tradice. Cílem této práce je zhodnotit význam lidové a folklorní kultury a její přínos a analýza turistického potenciálu města Strážnice. Zabývá se také možnostmi dalšího rozvoje lidové a folklorní kultury v tomto městě.

Práce pojednává zejména lidové kultuře a jejím vlivu na cestovní ruch Strážnice. Zde se každoročně koná několik folklorních akcí, jejichž význam je značně nadregionální. Uchování tradic a lidové tvořivosti ovlivňuje významným způsobem cestovní ruch této destinace. Nachází se zde Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy neboli skanzen, kde je prezentován dřívější způsob života. Tento je hojně navštěvován zejména turisty z jiných oblastí republiky, jelikož podobných subjektů se v ČR mnoho nenachází.

2 Metodika zpracování a cíle práce

Bakalářská práce pojednává o významu cestovního ruchu v městě Strážnice. Zaměřuje se na lidovou a folklorní kulturu města a analýzu této kultury z hlediska cestovního ruchu. K objasnění a charakteristice pojmů v teoretické i praktické části práce je použita odborná literatura, také je čerpáno z odborných článků uveřejněných na internetových stránkách.

Teoretická část bakalářské práce se zabývá vysvětlením pojmů z oblasti cestovního ruchu, definováním a charakteristice destinace cestovního ruchu. V další části se práce zabývá tradiční lidovou kulturou, zejména jejím členěním a současnému stavu kultury v České republice. Praktická část je věnována městu Strážnice, jeho atraktivitám a akcím spojeným s cestovním ruchem, zejména Mezinárodnímu folklornímu festivalu, který reprezentuje lidovou kulturu a folklor v mezinárodním měřítku. Hlavním úkolem praktické části práce je analýza skanzenu – Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy ve Strážnici. Pro zpracování této bakalářské práce je využita metoda analýzy a studia písemných dokumentů. Jedná se o poměrně běžnou techniku získávání informací. Dále byla využita metoda dotazníkového šetření. Rozbor významu cestovního ruchu pro město Strážnice byl proveden pomocí SWOT analýzy, která identifikuje, rozebírá a hodnotí současný stav vnitřního a vnějšího prostředí pomocí silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb.

Cílem bakalářské práce je analyzovat význam lidové a folklorní kultury pro cestovní ruch města Strážnice. Na základě SWOT analýzy jsou navržena vhodná doporučení a zlepšení k rozvoji města Strážnice v oblasti cestovního ruchu.

3 Vymezení základních pojmů cestovního ruchu

Cestovní ruch se stal neodmyslitelnou součástí dnešní moderní společnosti. Každoročně se dává do pohybu obrovské množství lidí, kteří zpravidla ve svém volném čase za účelem rekreace, poznání, styku s lidmi a z celé řady dalších důvodů, opouštějí dočasné místa svého stálého bydliště. Novácká (2010, s. 9) tvrdí, že *„cestovní ruch působí jako důležitý ekonomický nástroj rozvoje lokality nebo regionu s cílem zvýšit životní úroveň místního obyvatelstva v podmínkách udržitelnosti na jedné straně a na druhé straně jako cílové místo účastníka cestovního ruchu“*.

Obecné vymezení cestovního ruchu

Podle Indrové (2007) hlavním motivem pohybu obyvatelstva je záměrná změna prostředí, která umožňuje člověku uspokojit některé z jeho potřeb. Jedná se například o potřeby odpočinku, klidu, pohybu, poznání, kulturních a estetických zážitků, změny místa, seberealizace a další, pro jejichž uspokojení neposkytuje místo běžného životního prostředí dostatek možností a příležitostí nebo neumožňuje dostatečnou kvalitu jejich uspokojení.

Autorka dále uvádí, že cestovní ruch není jen stále výraznější složkou spotřeby obyvatelstva, ale také stále více se stává i výrazným ekonomickým fenoménem. Aby účast na cestovním ruchu mohla být realizována, je třeba zabezpečit širokou škálou ekonomických činností. Vyplývá to ze skutečnosti, že účast na cestovním ruchu se uskutečňuje mimo místo trvalého bydliště. Do míst cestovního ruchu se lidé musí přepravit a musí jim být vytvořeny podmínky pro jejich pobyt i pro samotné využití volného času, které je vlastním motivem účasti na cestovním ruchu. Díky tomu se cestovní ruch stává důležitou oblastí podnikatelských příležitostí a zároveň i faktorem rozvoje regionálních celků, národních ekonomik i ekonomiky světové.

3.1 Definice cestovního ruchu

Na cestovní ruch je více úhlů pohledu. Každý autor ho definuje trochu jinak, proto existuje více definic cestovního ruchu.

Pásková, Zelenka (2002) definují cestovní ruch jako komplexní společenský jev, který obsahuje souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují. Dále aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů

pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně správních aktivit a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity.

Jak uvádí Indrová (2007) ve své knize, za mezník v definování cestovního ruchu lze považovat Mezinárodní konferenci o statistice cestovního ruchu, pořádanou v červnu 1991 Světovou organizací cestovního ruchu /WTO/ v kanadské Ottavě. Na této konferenci bylo konstatováno, že cestovní ruch současné doby je nejen významným faktorem světového obchodu, ale i účinným faktorem ekonomického, kulturního a sociálního rozvoje národních celků. Na konferenci byl 250 představiteli z 91 zemí podán jednotný návrh na unifikaci základních pojmů souvisejících s cestovním ruchem a cestováním na národní i mezinárodní úrovni. Unifikace pojmu má nejen sjednotit používanou terminologii, ale zároveň umožnit unifikaci sběru a zpracování statistických údajů o cestovním ruchu.

„Cestovní ruch (tourism) je definován jako činnost osoby, cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí /mimo místo bydliště/ a to na dobu kratší než je stanovena, přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.“ (s. 12)

Tato definice z pojmu cestovní ruch vylučuje:

- cesty v rámci místa trvalého bydliště,
- pravidelné cesty do zahraničí,
- dočasné přistěhování za prací,
- dlouhodobé migrace.

3.2 Subjekty cestovního ruchu

Podle Heskové (2006) subjekt cestovního ruchu reprezentuje účastník cestovního ruchu. Z ekonomického hlediska je jím každý, kdo uspokojuje svoje potřeby spotřebou statků cestovního ruchu v době cestování a pobytu mimo místo trvalého bydliště a obvykle ve volném čase. Autorka dále definuje účastníky cestovního ruchu na:

- **stálý obyvatel** (rezident) je v domácím cestovním ruchu osoba, která žije alespoň šest po sobě následujících měsíců v jiném místě před příchodem do jiného místa na dobu kratší než šest měsíců. V zahraničním cestovním ruchu se jedná o osobu, která žije v zemi alespoň jeden rok před příchodem do jiné země na kratší dobu než jeden rok,

- **návštěvník** (visitor) v domácím cestovním ruchu je osoba, která cestuje na jiné místo v zemi svého trvalého bydliště na dobu kratší než 6 měsíců. V zahraničním cestovním ruchu se jedná o osobu cestující do jiné země na dobu nepřesahující jeden rok s tím, že hlavní účel cesty je v obou případech jiný než výkon výdělečné činnosti,
- **turista** (tourist) je osoba, která v domácím, resp. v zahraničním cestovním ruchu splňuje kritéria návštěvníka, účast turisty je spojena minimálně s jedním přenocováním. Z hlediska délky pobytu se rozlišuje **turista na dovolené**, který pobývá na daném místě více než určený počet nocí nebo dní a **krátkodobě pobývajícím turistu**, který cestuje na dobu nepřekračující určený počet nocí nebo dní, ale zahrnuje pobyt alespoň s jedním přenocováním,
- **výletník** (excursionist, same-day visitor) je návštěvník, který cestuje na dobu delší než 24 hodin s tím, že přenocuje v navštíveném místě.

3.3 Typologie cestovního ruchu

Podle odborné literatury se nejčastěji cestovní ruch člení na:

- formy cestovního ruchu, v nichž převládá zejména hledisko motivů účasti na cestovním ruchu,
- druhy cestovního ruchu, které zohledňují hlavně jevový průběh cestovního ruchu a způsob jeho realizace v závislosti na geografických, ekonomických, společenských a jiných podmínkách, jakož i jeho účinky.

V konkrétní praxi dochází k prolínání obou těchto hledisek. Mezi autory odborných publikací není zcela jednota v tom, co je považováno za druh a co za formu cestovního ruchu. Např. česká a slovenská odborná literatura uplatňuje při vymezování forem a druhů cestovního ruchu zcela opačná hlediska než např. literatura švýcarská a rakouská. To, co jedna skupina autorů považuje za druh cestovního ruchu, druhá skupina autorů považuje za formu cestovního ruchu a naopak.

3.3.1 Druhy cestovního ruchu

V závislosti na zvolených kritériích může být druhů cestovního ruchu celá řada. Foret, Foretová (2001) považují za základní klasifikaci podle účelu a dělí cestovní ruch na:

- **rekreační**, který je realizovaný ve vhodném přírodním prostředí s cílem odpočinku, reprodukce a zlepšení fyzické a psychické kondice, ale také je spojen s aktivním pobytem

v přírodě, se sportovními aktivitami, zahrádkařením, houbařením či kutilstvím, specifickým typem v českém prostředí je chataření a chalupaření,

- **kulturně-poznávací**, zaměřený na poznávání kultury, historie, tradic a zvyků vlastního nebo jiných národů, kdy základem jsou sakrální, světské a architektonické památky, umělecká díla, přírodní zajímavosti a společenské události, zahrnuje návštěvu kulturně historických památek, kulturních zařízení a akcí,
- **náboženský** zahrnující návštěvy poutních a posvátných míst, církevních památek a účast na církevních obřadech a oslavách, motivem je uspokojování potřeb spojených s vírou, celosvětově se jedná o jeden z nejrozšířenějších druhů cestovního ruchu,
- **vzdělávací**, jehož cílem je se naučit něco nového a tomu je přizpůsoben program cesty nebo pobytu, jedná se o zájezdy s výukou a zdokonalování cizích jazyků, sportovních, uměleckých a řemeslných dovedností, zájezdy do významných archeologických, kulturních, historických nebo vědeckých míst s odborným programem atd.,
- **společenský**, do kterého zahrnujeme setkávání příbuzných, vytváření přátelských vztahů a známostí lidí se stejnými zájmy a zálibami, patří sem také nejružnější vzpomínkové akce pro veterány či příznivce významných historických událostí,
- **zdravotní** (lázeňsko-léčebný), do kterého zahrnujeme zdravotní prevenci, rehabilitaci, rekonvalescenci, léčení následků nemocí v lázních či jiných zdravotně příznivých prostředích, patří sem také zdravotně orientované aktivity zaměřené na posílení, udržení a obnovení fyzické či psychické kondice člověka,
- **sportovní**, kdy se jedná o pobyt ve vhodném prostředí spojený s vykonáváním různých sportovních činností, které předpokládají i fyzické schopnosti, patří sem nejen vlastní sportovní aktivity, ale také pasivní diváctví na sportovních akcích,
- **poznávání přírody** (flory a fauny) v podobě návštěv přírodních rezervací a národních parků, specifickým typem je ekoturistika, která vede k takovému chování v přírodním prostředí, jež ho co nejméně ohrožuje,
- **dobrodružný**, který je spojený s nebezpečím, testováním fyzických a psychických vlastností účastníků, patří sem adrenalinové sporty, sjíždění divokých řek a vodopádů nebo skákání z výšek (bunde-jumping),

- **profesní**, zahrnující obchodní služební cesty, účast na veletrzích, výstavách a kongresech, incentivní cestovní ruch, který má za úkol zlepšit vztahy se zaměstnanci, případně se zákazníky,
- **politický**, zahrnující sjezdy a mítinky politických stran,
- **nákupní**, představující cesty za nákupy, uskutečňuje se v tuzemsku i zahraničí, jedná se o nákupy v shopping centrech, hypermarketech, bazarech, zábavních parcích nebo příležitostné nabídky formou trhů a výstav.

3.3.2 Formy cestovního ruchu

Účastníky cestovního ruchu lze rozdělit do následujících segmentů:

- mládež
- rodiny s dětmi
- zdravotně handicapovaní
- senioři.

Cestovní ruch mládeže reprezentuje podle statistik UNWTO více než 20 % mezinárodního cestovního ruchu. Patří sem mladí lidé ve věku od 15 do 25 let. K základním charakteristikám patří flexibilita, schopnost uspokojit různorodé potřeby mladých lidí, efektivita nákladů při dodržení kvality i při nízkých cenách, bezpečnost zejména pro smíšené skupiny teenagerů, dodržení sanitárních standardů a pozitivní atmosféra.

Nejčastějšími formami cestovního ruchu mládeže jsou jazykové kurzy v zahraničí, specializované krátkodobé pobyty v zahraničí, výměnné pobyty nebo programy v rámci středních škol, práce, au pair programy a pracovní tábory.

Cestovní ruch rodin s dětmi vyžaduje specifické ubytovací, stravovací a rekreační služby, které vyhovují potřebám a požadavkům této skupiny. Mezi nejdůležitější faktory ovlivňující účast rodin s dětmi na cestovním ruchu patří příjmy rodin, volný čas, věk dětí, bezpečnost, klid a ticho, využití volného času dětí, atraktivita a aktivity nabízené destinací, prostředí příjemné pro rodiny s dětmi, čistota a hygiena ubytovacích a stravovacích zařízení, stupeň jednoduchosti (rodiny s dětmi preferují nekomplikované cesty), jistota dobrého počasí apod.

Nejčastějšími formami cestovního ruchu rodin s dětmi jsou návštěvy městských center, venkovský cestovní ruch, rekreační a dobrodružný cestovní ruch, jednodenní výlety za

různým účelem, skupinové pobyty organizované podniky či institucemi, odborovými organizacemi.

Zdravotně handicapovaní účastníci cestovního ruchu podřizují své potřeby a požadavky těžkostem, kterým čelí díky svému handicapu. Mezi nejčastější formy cestovního ruchu této skupiny patří poznávací cestovní ruch, okružní plavby lodí, rekreační cestovní ruch v přímořských letoviscích, zdravotní a lázeňský cestovní ruch, kulturní, náboženský a nákupní cestovní ruch.

Senioři dnes tvoří výrazný rostoucí potenciál trhu, je zde předpokládán růst počtu účastníků cestovního ruchu i nárůst cestovních výdajů. Odhaduje se, že v roce 2050 světové výdaje seniorů na cestovní ruch dosáhnou částky 2 mld. USD. Tento trend souvisí s prodlužujícím se věkem, příjmovými možnostmi seniorů, ale také se zvyšující se kulturou cestování.

Nejčastějšími formami cestovního ruchu seniorů jsou zdravotní a lázeňský cestovní ruch, rekreační, kulturní, poznávací a náboženský cestovní ruch, také sportovní CR, především pěší turistika, dobrodružné cesty do vzdálených míst s cílem užít si život a okružní plavby. (Kolektiv autorů, 2008)

3.4 Specifika cestovního ruchu

Foret, Foretová (2001) považují za specifika cestovního ruchu následující charakteristiky:

- rozvoj cestovního ruchu je podmíněn politicko-správními podmínkami,
- produkt cestovního ruchu se nevyrábí na sklad, produktem v širším slova smyslu je souhrn celkové nabídky všech subjektů podnikajících v cestovním ruchu, jedná se o zboží a služby,
- místní vázanost a bezprostřední spojitost s územím, ve kterém se realizuje, především s jeho kvalitou přírodního prostředí,
- sezónnost, některé lokality jsou navštěvovány především v letní sezóně, pro jiné je naopak hlavní sezóna zimní (lyžařská střediska),
- trh je determinován přírodními faktory a dalšími nepředvídatelnými vlivy,
- je zde vysoký podíl lidské práce, v České republice pracuje v odvětví cestovního ruchu více než 230 tisíc obyvatel,

- těsný vztah nabídky a poptávky, jestliže se nabídka = poptávce, nachází se trh v rovnováze, rovnovážný stav se v praxi příliš nevyskytuje, dochází k neustálému střetávání nabídky s poptávkou,
- poptávka je ovlivňována důchody obyvatelstva, fondem volného času, cenovou hladinou nabízených služeb, spotřebitelskými preferencemi, celkovým způsobem života, motivací, módou a prestiží,
- nabídku ovlivňuje rozvoj a využívání techniky a technologií (např. informační a rezervační systémy).

3.5 Služby cestovního ruchu

Potřeby účastníků cestovního ruchu jsou uspokojovány volnými statky (působení vlastností rekreačního prostoru), hmotnými statky (zbožím) a užitnými efekty hmotného charakteru (službami). Oriška (1999) uvádí, že služby cestovního ruchu představují činnosti nehmotného charakteru, jejichž výsledkem je individuální nebo společensky užitný efekt, kdy individuální efekt je obvykle součástí cíle účasti na cestovním ruchu a může mít různorodý charakter podle zvolené formy účasti a společenský efekt zpravidla podmiňuje nebo umožňuje dosažení individuálního efektu.

Autor dále dělí potřeby účastníků na:

- **primární** – cílové potřeby účastníků (potřeba sportovního vyžití, poznávání kulturních a historických pozoruhodností, společenské komunikace, zábavy apod.),
- **sekundární** – realizační, které podmiňují efektivní uspokojování cílových potřeb (potřeba přepravit se do rekreačního prostoru, přenocování, hygieny, zprostředkování služeb apod.).

Služby v cestovním ruchu se odlišují od hmotných produktů charakteristikami, které označujeme jako „4I“:

- intangibility – nehmotnost,
- inconsistency – nestálost,
- inseparability – neoddělitelnost.
- inventory – neskladnost.

3.6 Destinace cestovního ruchu

Vystoupil (2006) nahlíží na pojem destinace ze dvou možných pojetí. Z marketingového hlediska destinaci chápe jako produkt cestovního ruchu, tj. soubor nabídek jednotlivých poskytovatelů služeb cestovního ruchu. Z geografického hlediska konstatuje, že destinace je území, které má svá specifika.

Dále uvádí, že jednou z hlavních funkcí destinace je vytvořit institucionální rámec pro rozvoj a systematické řízení aktivit cestovního ruchu. V souvislosti s dvojitým pojetím destinace je destinace jako celek vlastním produktem a konkurenční jednotkou v cestovním ruchu, a proto musí být odpovídajícím způsobem strategicky řízena. Koordinace aktivit cestovního ruchu představuje nejenom realizaci strategického plánování v rámci vymezeného území, ale také řízení vztahů v destinaci, kde klíčovým prvkem je dělba moci a funkcí.

Výkladový slovník cestovního ruchu (Pásková, Zelenka, 2002) definuje destinaci jako cílovou oblast v daném regionu, typickou významnou nabídkou atraktivit a infrastruktury cestovního ruchu. V širším smyslu se jedná o země, regiony, lidská sídla a další oblasti, které jsou typické velkou koncentrací atraktivit, rozvinutými službami a další infrastrukturou cestovního ruchu, jejichž výsledkem je velká dlouhodobá koncentrace návštěvníků.

Atributy destinace

Nejdl (2010) uvádí, že podstatu destinace tvoří následující základní charakteristické znaky:

- destinace je definována z pohledu návštěvníka, který si území vybírá,
- je geografickým prostorem
- musí být vybavena atraktivitami a souborem zařízení, které uspokojují potřeby návštěvníků místa a poskytují jim celistvý a komplexní zážitek.

3.7 Analýza příležitostí na trhu – SWOT analýza

Analýza SWOT je výchozím krokem pro strategické plánování. Patří k základním analýzám ve firmách, ale i v neziskových organizacích. Je jedním ze základních nástrojů strategického řízení a nástrojem dlouhodobého plánování, protože komplexně hodnotí a pomáhá nalézt problémy nebo nové příležitosti. Objektivita této analýzy souvisí s objektivitou analyzovaných informací. Autorem SWOT analýzy je Albert Humphrey, který ji navrhl v 60. letech 20. století.

Podle Johnové (2008, s. 258) „akronym *SWOT* je sestaven z anglických termínů:

- *S – strengths – silné stránky*
- *W – weaknesses – slabé stránky*
- *O – opportunities – příležitosti*
- *T – threats – ohrožení.*“

Celková souhrnná analýza vnitřních a vnějších předpokladů, nazývaná též analýza marketingového prostředí, se zkráceně označuje spojením obou předchozích zkratk jako SWOT. SWOT analýza je základem vypracování každé marketingové strategie a marketingového plánu. V zásadě se marketingové prostředí dělí do dvou velkých kategorií – na mikroprostředí a na makroprostředí.

4 Tradiční folklorní a lidová kultura

Kulturní dědictví je významnou součástí materiálního i duchovního bohatství České republiky. Hodnoty vytvářené po celá staletí se jeho prostřednictvím přenášejí z generace na generaci. Je základem kulturní identity, přispívá ke kultivovanosti občanů, je zdrojem kulturní vzdělanosti a také je důležitým fenoménem ve využívání volného času. Kulturní dědictví se v celém svém spektru významně podílí také na rozvoji ekonomiky České republiky. Představuje důležitou motivaci pro tzv. turistický průmysl. V některých svých oborech přímo souvisí s produkční činností drobných podnikatelů. Také významnou mírou ovlivňuje celkový rozvoj jednotlivých obcí a regionů. Platí to i o tradiční lidové kultuře, která je specifickou součástí tohoto kulturního dědictví. (www.nulk.cz)

4.1 Kultura v životě člověka

Slovem kultura se původně označovalo pěstování užitkových plodin. Marcus Tullius Cicero použil kulturu jako metaforu pro překlad Platónova pojmu „péče o duši“ a od 16. století se používá pro označení vybraných lidských činností, především uměleckých. Patří sem literatura, umění, hudba, případně věda a filosofie.

Kultura je v dnešním moderním světě důležitým prvkem v životě lidí, který nás obohacuje nezapomenutelným způsobem. Kultura se většinou dědí po starších generacích, je to tedy jakýsi zvyk či tradice. Pásková, Zelenka (2002, s. 149) tvrdí, že *„kultura je bytostně lidská reflexe vlastního bytí a jeho interakce s okolním světem, jeho antropogenními a přírodními aspekty v kontextu světového vývoje i lidské historie“*. Dále uvádí, že v užším významu se jedná o označení výtvorů a jejich dědictví. Národní kulturu označují za systém zkušeností, naučených vzorců chování a hodnot sdílených obyvateli stejné národnosti. Naopak mezinárodní kultura je označením kulturních tradic, které přesahují národní hranice.

V souvislosti s pojmem kultura se často objevuje ještě další výraz, a to kulturní vzorce. Jedná se o obyčeje, morální zákony, tabu, soubory hodnot k napodobování, tradice a rodové zkušenosti dané kultury. Jako takové tvoří součást kulturní tradice, jejichž vliv se projevuje v procesu akulturace členů společnosti. Dodržování a respektování kulturních vzorců je obecně součástí optimální a bezkonfliktní existence jedince v dané společnosti. Zároveň jsou podstatou součástí samotné kultury.

4.2 Členění tradiční lidové kultury

Předmětem tradiční lidové kultury jsou projevy národů, národností a etnických skupin žijících na území České republiky. Tyto projevy se v jednotlivých regionech, městských a vesnických společenstvích a společenských vrstvách vyskytují nerovnoměrně. Dochovaly se jako hmotné artefakty či jako nehmotné duchovní statky nebo sociální jevy. Jsou nepsanou tradicí v rodinách a lokálních nebo širších kulturních společenstvích. Tradiční lidová kultura se dělí na hmotnou a nehmotnou. (www.lidovakultura.cz)

4.2.1 Tradiční lidová kultura hmotná

Je chápána jako nedílná součást tradiční lidové kultury. Zahrnuje soubor hmotných artefaktů, technologických postupů a mezigenerační transmise předávání znalostí a zkušeností, pomocí nichž člověk zajišťoval své základní životní potřeby.

Lidová architektura

Památky lidového stavitelství patří do oboru etnografie. Jsou národopisnou ukázkou kulturního dědictví. Jedná se zejména o venkovské objekty roubeného či hrázděného typu, např. domy, chalupy, usedlosti, venkovské statky apod. Řada těchto objektů je využívána jako muzea nebo skanzeny, které vypovídají o způsobu života na venkově. Z funkčního hlediska poskytují památky lidové architektury vhodné podmínky pro realizaci venkovského cestovního ruchu. (Vystoupil, Šauer, 2011)

Lidový oděv a kroj

Lidový kroj lze označit jako tradiční oděv příslušníků národů a etnických skupin, regionálních nebo lokálních společenství. V našich zeměpisných šířkách jde především o oděv venkovského obyvatelstva, které bylo spjato se zemědělským způsobem života. V průběhu vývoje lidstva procházel i lidový oděv různými vývojovými etapami. První dokumentace a výzkum lidového odívání začal až v 18. století a následně se rozvíjel v průběhu 19. a 20. století. Jako mezník ve výzkumu lze označit období národního obrození v 19. století a následný zájem o všechny druhy lidové kultury materiální i duchovní. V tomto období se začal lidový oděv označovat pojmem kroj. (www.folkloratradice.cz)

Oblek měl v lidovém prostředí svůj znakový význam. Kromě krajové specifičnosti podléhal vyhraněným zvykovým pravidlům. Jeho funkci a ráz určovaly různé taneční a jiné příležitosti. Nejsvátečnější byl svatební oděv, který se během doby vyvíjel. (Laudová, 2000)

Lidový oděv se dělí na různé druhy, a to podle pohlaví a věku na mužský, ženský a dětský. Dále podle ročního období na letní a zimní, podle funkce na pracovní, všední, polosváteční, sváteční a obřadní.

Zaměstnání a forma obživy

Mezi nejstarší formy obživy patří zemědělství (tradiční polní hospodářství). Základní částí zemědělské výroby byla výroba rostlinná. Pěstovanými druhy plodin byly obilniny, především žito, pšenice, ječmen a oves. Významným zdrojem obživy byly okopaniny, zejména zelí, mrkev, tuřín, krmná řepa a brambory. Součástí zemědělského hospodaření bylo pěstování různých plodin na menších plochách zahrad a drobných kusů polí. Značný význam mělo zejména ovocnářství a vinohradnictví

Další formou obživy byl chov dobytka. V každé obci měli své obecní pastviny, na které vyháněli dobytek. Nejstarší zprávy dokládají, že každá obec musela mít pastýře krav, koní, ovcí a prasat. Rozšířený byl takové chov včel a s tím spojené včelařství.

Archeologické a etnografické výzkumy prokazují, že k základním výrobním technologiím lidstva patří výrobní činnosti, jako jsou splétání slámy a proutí, opracovávání dřeva, tkaní látek, nebo hotovení hliněných nádob. Některé druhy rukodělné výroby byly často jen vedlejším zaměstnáním drobných rolníků. Rukodělné práce se dělí do čtyř základních okruhů:

- **práce pro vlastní potřebu** – hotovení základních potřeb pro život rodiny a provoz hospodářství,
- **podomácká výroba** – výroba předmětů, které uspokojovaly vlastní potřeby rodiny a umožňovaly prodávat část výrobků širšímu okruhu spotřebitelů,
- **řemeslná výroba** – rukodělná výroba předmětů pro široký okruh spotřebitelů, k jejímu provozování bylo nutné získat odbornou erudici a organizační zařazení,
- **lidová umělecká výroba a umělecké řemeslo** – novodobé formy rukodělné výroby, za její hlavní kritérium je považována výtvarná hodnota výrobku. (Jančář, 2000)

4.2.2 Tradiční lidová kultura nehmotná

Tradiční lidová kultura výrazně přispívá ke kulturní rozmanitosti a nabývá důležitosti v procesu globalizace. Nehmotná část lidové kultury je souhrnem složek, které uspokojují duchovní potřeby člověka.

Folklor

Folklorem se označuje část lidové kultury zahrnující slovesné, hudební, dramatické a taneční projevy. Obor zabývající se folklorem se nazývá folkloristika.

Slovesný folklor je součástí lidové kultury a zahrnuje tvorbu, která vzniká spontánně, anonymně a bez písemné fixace mezi venkovskými a částečně i městskými vrstvami. Šíří se ústním podáním a obsahuje lyrické, epické, prozaické, veršované a dramatické útvary. Lidová slovesnost je jev mnohorozměrný. Slovo se často spojuje s mimojazykovými prostředky, tj. s hudbou, gesty, mimikou, pohybem, tancem, s obřadními i magickými praktikami. V současnosti se život folkloru a folklor obohacuje o nový rozměr - stává se součástí masově šířené kultury.

Do **hudebního folkloru** patří repertoár spontánního lidového zpěvu, čímž se vytvářejí písně a skladby různé povahy. Jako lidové se označují písně jednoduchého tvaru a uměleckého výrazu. Provázejí různé slavnosti i všední okamžiky života širokých vrstev obyvatelstva vesnic a měst.

Taneční folklor je uměním složeným z různorodých prvků: probíhá v čase a v prostoru, podílejí se na něm pohyby celého těla vázané na rytmický doprovod a ovlivněné životní zkušeností i potřebami tanečníků. Tanec má v každé společnosti nezastupitelný význam, společně se zpěvem představuje universální umění. Lze ho členit podle různých kritérií: podle počtu tanečníků na sólové, skupinové, trojicové, párové; podle pohlaví na mužské a ženské; podle prostorového uspořádání tance na řetězové, kruhové, řadové, v kolonách apod.; podle rytmicko-metrické osnovy na tance dvoudobé, třídobé, tance s proměnlivým rytmem aj.; podle vazby na hudební doprovod na tance volnou, polopevnou a pevnou vnitřní vazbou. (Jančář, 2000)

Mezi nejznámější tance patří slovácký verbuňk. Jedná se o improvizovaný mužský tanec skočného charakteru. Od roku 2005 je zapsán organizací UNESCO na seznam Mistrovských děl ústního a nehmotného dědictví lidstva.

Lidové zvyky a tradice

Podle Páskové, Zelenky (2002, s. 292) „*tradice je souhrn myšlenkových, duchovních, uměleckých i praktických vědomostí, dovedností a postojů, které se předávají z generace na generaci, čímž se udržují, prohlubují a šíří. Tradice je současně duchovní i kulturní dílo, které nemá autora, není prosazováno mocí či autoritou, přitom stále žije a působí.*“

Zvyky a tradice provázejí život na vesnicích po celá staletí. Vycházejí z křesťanské věrouky, zemědělských prací a přirozeného rytmu života daného střídáním ročních období. Objevují se i pozůstatky pohanských zvyků, které vycházejí z propojení života vesnického lidu s přírodou.

Masopust (fašank) je obdobím, které trvá od Tří králů do Popeleční středy. Představuje přelom mezi zimou a jarem. V tomto období se pořádají taneční zábavy, plesy a vyvrcholením oslav je maškarní obchůzka vesnicí, které se účastní muzikanti, krojovaná chasa a nejrůznější masky.

Vynášení Morany (Smrti) je starodávný rituál zahánění zimy a vítání jara. Tento zvyk se zachoval z pohanských dob. Svobodná děvčata nebo mládež vyrobila Moranu ze všeho, co už nebylo potřeba, například ze suchých větví, roští, staré slámy nebo suché trávy. Morana byla nejčastěji oblečena do bílého a měla náhrdelník z vyfouknutých vajec a prázdných šnečích ulit. Děvčaty byla vynesena z vesnice, spálena a poté vhozena do vody, protože lidé přisuzovali ohni a vodě očistnou moc, která měla z vesnice odnést zimu, smrt, nemoci, bídu a neštěstí.

Stavění máje je slavnost svobodné mládeže, která se nejčastěji koná poslední den v dubnu. Chasa vztyčuje až třicet metrů vysoký májový strom s vrškem ozdobeným pentlemi. Stavění máje a také kácení máje na konci května bylo důvodem k tanečním zábavám. Máje se staví také u příležitosti hodů. Aby chase nehrozila ostuda, musí máje hlídat před skácením chasou z okolních vesnic.

Hody patří k tradičním svátkům téměř každé moravské vesnice. Slaví se jako křesťanský svátek i jako den hojnosti, veselí a blahobytu. Není stanoven jednotný termín hodové tradice. V každé vesnici se liší, nejčastěji připadá na svátek patrona, kterému je zasvěcen místní kostel. Hlavními postavami hodů jsou stárce a stárky. Chasa má za úkol organizaci hodů, vybrat v lese máju, nazdobit taneční parket a zajistit hudbu a víno. Slavnost začíná nejčastěji odpoledne, kdy starosta předává právo hlavnímu stárkovi jako symbol pravomoci stárka nad chasou po dobu konání hodů. Poté se stárek vydá k domu stárky, kde před domem zatančí sólo a následuje hodový průvod vesnicí.

Dožínky bývaly spojeny s výjezdem pro poslední úrodu, pořádaly se na oslavu dobře sklizené úrody koncem léta. Slavnost se liší podle regionu, někde prochází vesnicemi tradiční průvod s ozdobenými srpy, kosami a dožínkovými věnci, jinde se dožínky udržují spíše jako upravená a modernizovaná tradice.

Velikonoce jsou v křesťanství považovány za nejdůležitější svátky v roce. Křesťané si připomínají zmrtvýchvstání Ježíše Nazaretského a jeho příběh. V pohanských dobách symbolizovaly probuzení přírody ze zimního spánku a oslavu jara. Velikonoční týden zahrnuje Škaredou středu, Zelený čtvrtek, Velký pátek, Bílou sobotu, Hod boží velikonoční a Velikonoční pondělí. S těmito svátky je spojováno mnoho zvyků, mezi nejznámější patří koledování na Velikonoční pondělí, kdy chodí muži šlehat ženy a dívky. Vyšleháním pomlázkou zaručují zdraví v příštím roce a odměnou je jim pentle na pomlázku nebo malované vajíčko, které je symbolem nového života.

Pálení čarodějnic a filipojakubská noc se koná v čase z 30. dubna na 1. května. Právě v tuto dobu lidé věřili, že nečisté síly mají větší moc než jindy. Podle pověry d'ábel může na zemi uplatňovat moc pouze prostřednictvím lidí – čarodějnic a čarodějů. Na jejich obranu na vyvýšených místech lidé pálili ohně. Později se z pálení ohňů stalo pálení čarodějnic, kdy mladíci zapalovali košťata a vyhazovali je do výšky. (www.czech.cz)

Barborky neboli svátek svaté Barbory připadá na 4. prosince. Je spojen s řadou lidových zvyků, mezi nejznámější z nich patří řezání tzv. Barborčiných větvíček - barborek. Podle tradice se 4. prosince s prvním slunečním paprskem uřízla větvíčka z třešně a odnesla se do domu, kde žila neprovdaná dívka. Pokud větvíčka o Štědrém dnu rozkvetla, znamenalo to, že si dívka do roka najde ženicha.

Vánoce patří mezi nejkrásnější svátky v roce, které doprovází řada zvyků a tradic. Nejrozšířenější zvyk je vánoční stromeček, kdy je na Štědrý den vztyčen jehličnatý strom, který je ozdoben vánočními ozdobami. Dříve se stromeček zdobil jablky, skořápkami ořechů a kvůli prostoru byl pověšen nad stolem. Na Štědrý den se držel až do večera přísný půst. Večer se ke stolu scházela celá rodina k večeři, která se tradičně skládala z rybí polévky a bramborového salátu s kaprem. Bylo zvykem stolovat o jeden talíř více pro nečekanou návštěvu. Vrcholem Štědrého dne byla půlnoční mše. Tradice o Vánocích měly většinou věštecký charakter. Mezi známé tradice patří lití olova, kdy se nad plamenem rozžhavl kousek olova a poté se olovo vlilo do nádoby s vodou. Ze vzniklého odlitku se věštila budoucnost. Po večeři se rozkrojilo jablko. Pokud vnitřní část s jádrem měla tvar hvězdy, všichni se sejdou za rok ve zdraví, tvar kříže znamenal onemocnění nebo smrt. Oblíbené také bylo pouštění lodiček. Do lavoru s vodou se daly vyrobené lodičky ze skořápek vlašských ořechů se svíčkou uprostřed. Pokud se lodička nepotopí a svítí, čeká majitele dlouhý a šťastný život. Když se lodička drží při kraji nádoby, její majitel bude celý rok doma, jestliže lodička pluje ke středu nádoby, vydá se do světa. Svobodné dívky házely střevícem přes hlavu. Když

se střevíc obrátil patou ke dveřím, zůstanou doma. Pokud se obrátil špičkou ke dveřím, provdají se a odejdou.

4.3 Stav kulturní sféry v České republice

Jednotlivé typy kulturních destinací jsou součástí kulturního sektoru v České republice. Kesner (2012) charakterizuje současný stav a dynamiku jeho vývoje následujícími pozitivy a negativy.

K silným stránkám kulturního sektoru patří:

- bohaté kulturní a historické dědictví, především velké množství památek a jejich přirozené integrování v rámci kulturní krajiny,
- velké množství muzeí a sbírkových institucí s bohatými sbírkami,
- tvůrčí potenciál a dlouhá tradice v oborech umělecké činnosti a kulturní produkce
- kvalita lidských zdrojů, odborný potenciál i vysoká angažovanost mnoha pracovníků v kulturních institucích,
- rozvinutá infrastruktura kulturního průmyslu,
- rostoucí základna schopných organizátorů kulturních akcí a kulturního života,
- zájem o kulturně-historické dědictví, aktivity různých jednotlivců, spolků a občanských sdružení.

Mezi negativní stránky kulturní sféry patří:

- celkově nedobrý stav kulturního dědictví, ztráty a ochuzování památkového fondu způsobené nedostatečnou údržbou a kriminální činností,
- jednostranné vytěžování omezeného okruhu tradičních kulturních zdrojů,
- teritoriální nerovnováha kulturně-historického dědictví, spočívající v disproporční koncentraci zahraničních návštěvníků do Prahy a několika dalších nejvíce navštěvovaných míst,
- nedostatečný rozvoj jiných typů kulturních destinací,
- nedostatečně využitý potenciál řady kulturních zdrojů, který je způsoben zejména podinvestováním a nedostatkem rozvojových prostředků, nekvalitním managementem nevhodným či chybějícím marketingem,

- převaha kvantity nad kvalitou,
- nedostatečná spolupráce mezi veřejným a soukromým sektorem, malá koordinace a nedostatečná komunikace mezi různými subjekty v rámci kulturní sféry,
- nedostatečná a nevhodná marketingová a reklamní podpora,
- převažující stereotypy myšlení a jednání mnoha pracovníků v kultuře, neschopnost vnímat kulturu v kontextu dalších sociálních a ekonomických jevů,
- nevhodné legislativní prostředí bránící racionálnějšímu řízení kulturních organizací,
- nezájem či neschopnost politických elit i osob z prostředí kultury artikulovat společenskou roli kultury a její ekonomické přínosy.

5 Analýza významu skanzenu pro cestovní ruch města Strážnice

5.1 Charakteristika města Strážnice

Město Strážnice leží v Dolnomoravském úvalu na moravskoslovenském pomezí. Nachází se v jihomoravském kraji, nedaleko měst Hodonín a Veselí nad Moravou.

Strážnice je známá především tím, že se zde koná každoročně nejstarší a nejznámější folklorní festival. Také se zde nachází Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy, známé jako strážnický skanzen, kde mohou návštěvníci shlédnout ukázky lidové architektury z celé oblasti Slovácka. Oblast Strážnice je také bohatá na přírodní zajímavosti, například přírodní park Strážnické Pomoraví.

5.1.1 Historie města

První doložená písemná zmínka o Strážnici pochází až z počátku 14. stol., ale množství archeologického materiálu vypovídá o daleko dřívějším osídlení tohoto území. Počátky města jsou spojovány s upevňováním hranic českého státu v době vlády Přemysla Otakara II v 2. polovině 13. století, kdy došlo k trvalému připojení Strážnicka k Moravě. Na ochranu zemských hranic bylo zbudováno několik hradů. Mezi nimi se nacházel i hrad ve Strážnici, který byl vystavěn po roce 1260. Samotné jméno města je odvozeno od strážní funkce, kterou měl hrad položený v blízkosti moravské hranice vykonávat.

Strážnice byla původně královským majetkem. Na počátku 14. století získal toto město významný moravský rod pánů z Kravař. O velký rozmach města se zasloužil moravský zemský hejtman Petr Strážnický z Kravař, který postupně rozšiřoval strážnické panství a stal se zakladatelem nové vesnice poblíž Strážnice, která po něm získala pojmenování - Petrov. Také se zasloužil o rozvoj vinařství vydáním tzv. horenského práva. Na počátku 15. století zakoupili město další z předních moravských rodů Žerotínové. Za jejich vlády prožívala Strážnice dobu svého největšího rozmachu. Na počátku 17. století se Strážnice řadila se svými 4 500 tisíci obyvateli k nejvýznamnějším moravským městům. V květnu 1605 bylo město vypáleno a mnoho lidí pobito, či odvedeno do zajetí. K obnově města docházelo se značnými těžkostmi a události spojené s třicetiletou válkou znamenaly opět ničení a pustošení celého Strážnicka. Město a panství zakoupil v roce 1628 jeden z vítězných velitelů Bitvy na Bílé Hoře císařský plukovník František z Magni, s jehož příchodem začala plánovaná katolizace města. Za správy Františka Antonína Magnise v první pol. 19. století byl upraven zámecký

park se zahradou a došlo k založení skleníků pro pěstování jižních rostlin. Ve druhé polovině 19. století znamenalo oživení národního hnutí postupnou přeměnu německy orientovaného města na kulturní centrum strážnického regionu.

Dnešní Strážnice je zapsána do podvědomí nejširší veřejnosti především díky folklorním festivalům, které se zde konají každoročně na přelomu června a července. Pro turisty je velkým lákadlem návštěva skanzenu, zámku, či městského muzea. (www.straznice-mesto.cz)

5.1.2 Atraktivita města Strážnice

Zámek a zámecký park

Strážnický zámek založený ve 2. polovině 13. století byl původně vodní královský hrad, později za Žerotínů byl přestavěn na renesanční zámek. Měl strážnickou funkci, od něj je také odvozen název města. Dnes je zámek státní a má zde sídlo Národní ústav lidové kultury. Je zde stálá expozice nástrojů lidové hudby a zámecká knihovna. Zámek obklopuje anglický park založený v 1. pol. 19. století s nejdelší platanovou alejí ve střední Evropě. Součástí zámeckého parku jsou dva amfiteátry, letní kino, jezírka a dendrologická stezka s naučnými panely.

Obr. 5.1 Strážnický zámek (zdroj: Vlastní)

Strážnické brány

V době tureckého nebezpečí bylo celé město obehnané valem a vodním příkopem. Největší péče byla věnována zabezpečení vstupů do města na hlavní cestě ze Skalice do Veselí nad Moravou. Mohutné brány s poloválcovými baštami byly součástí opevnění,

vybudovaného kolem města v 16. století. Jako pozůstatky původního středověkého městského opevnění se zachovaly dvě mohutné cihlové renesanční brány na okraji města. Ve směru od Hodonína je to Skalická brána a na druhé straně od Veselí nad Moravou je to Veselská brána.

Obr. 5.2 Strážnické brány (zdroj: www.lideazeme.cz)

Židovská synagoga se hřbitovem

Židovský hřbitov byl založen v polovině 17. století na pozemcích, které židovské obci daroval hrabě Magnis. Na ploše 5 093 m² se dochovalo cca 1 500 náhrobků. Starší jsou pískovcové, žulové a mramorové, novější z tmavé žuly. Do 19. století obsahují pouze hebrejské texty. Novější náhrobky mají nápisy hebrejsko-německé a později i hebrejsko-české. V severní části hřbitova se nachází dětské hroby, vedle synagogy jsou hroby rabínské. Poslední pohřeb zde proběhl v padesátých letech 20. století. Dnes je rekonstruovaná synagoga se hřbitovem pod správou brněnské židovské obce.

Obr. 5.3 Židovská synagoga se hřbitovem (zdroj: www.hrady.cz)

Městské muzeum Strážnice

Vznik Muzejního spolku ve Strážnici byl úzce spjat se snahou o záchranu starožitností a památek, které měly vztah k městu a nejbližšímu okolí. Muzeum bylo otevřeno pro veřejnost v roce 1995. Zabývá se shromažďováním, ochranou a prezentací sbírkových předmětů. V současné době je v muzeu více než 10 000 sbírkových předmětů. Kromě stálých expozic se zde konají krátkodobé výstavy nejrůznějšího zaměření.

Obr. 5.4 Městské muzeum Strážnice (zdroj: www.muzeum-straznice.webnode.cz)

Zámecké vinné sklepy

Historické zámecké sklepy pocházejí z konce 14. století a díky své rozloze o třech patrech patří k největším sklepům na Moravě. Původní využití sklepů umožnila rekonstrukce historických prostor. Skladují se zde a zrají ta nejkvalitnější ročníková a přívlastková vína. Červená vína jsou skladována v originálních až 200 let starých dubových sudech, kde mají ideální podmínky pro své zrání. Bílá vína jsou uložena v moderních nerezových tancích. Ve sklepeních je zachováno původní gotické zdivo, zaklenuté sloupy pokrývají ušlechtilé plísňe. Konají se zde prohlídky sklepů s průvodcem, které jsou spojeny s ochutnávkou vín a odborným výkladem. Od roku 2002 patří rodinné vinařské firmě, kterou vedou otec a syn Šebestovi. (www.vinovinmorava.cz)

Váté písky

Jedná se o národní přírodní památku, která znázorňuje ukázkou rostlinných společenstev na nezalesněných plochách. Oblast je bohatá na významné druhy rostlin a živočichů. Na kyselé písky je vázána specifická teplomilná vegetace s unikátní druhovou skladbou. Roste zde například divizna brunátná, paličkovec šedavý, mateřídouška úzkolistá, kavyl písečný a další. V chráněném území se vyskytuje významná entomofauna, která je

vázaná na písčité stanoviště, kde žijí teplomilné druhy mravenců, kudlanka nábožná a mravkolvi. (www.czecot.cz)

Bařův kanál

Bařův kanál slouží jako turistická vodní cesta, která částečně vede po řece Moravě, dále uměle vyhloubenými kanály s řadou pohyblivých jezů, plavebními komorami a dalšími vodními stavbami. V současné době nabízí spoustu možností plavby, vodní turistiky i cykloturistiky. Návštěvníci Bařova kanálu si mohou vypůjčit malý motorový člun (pro 4-12 osob), který si řídí sami a proplouvají si tak vodní cestou dle svých představ, nebo si mohou vybrat některou výletní plavbu na velké lodi určené pro větší skupiny osob, kdy se „jen svezou na lodi“.

Průžkův mlýn

Tato technická památka patří k jedné z nejstarších dochovaných staveb Strážnice, o které existují písemné zmínky již z roku 1543. Původně se jednalo o vodní mlýn, ale na konci 19. století postupně prošel přestavbou zařízení na parní mlýn a posléze ve 30. letech 20. století na elektrický válcový mlýn. Jsou zde k vidění mohutné nosné trámy a dřevěný mlýnský mučící pranýř. Interiér je vybaven mlýnským zařízením z 30. let 20. století a další muzejní expozicí týkající se mlynářství. (www.czecot.cz)

5.1.3 Osobnosti Strážnice

Město Strážnice je spojeno s řadou významných osobností, které se ve městě narodily, studovaly, pobývaly nebo měly k městu nějaký zvláštní vztah. Zde jsou vybrané osobnosti Strážnice, které měly vztah k lidové či folklorní kultuře.

Významnou osobností, která tvořila folklor ve Strážnici, byl **Vítězslav Volavý**. Narodil se 10. března 1922. Byl ředitelem Ústavu lidového umění, primáš cimbálové muziky, folklorista, tanečník a umělec. Od roku 1943 byl vedoucí a sólista lidové strážnické muziky. Jeho muzika byla v roce 1964 vyznamenána státním vyznamenáním „Za vynikající práci“ a od roku 1975 byl nositelem titulu „Zasloužilý umělec“. Stal se jedním ze zakladatelů Mezinárodního folklorního festivalu ve Strážnici. Byl také autorem národopisných studií a sběratel lidových písní. Zemřel 11. dubna 1983.

Další osobnost, spojená s folklorem byl **Vladimír Úlehla**. Narodil se 16. července 1888 ve Vídni a byl významným přírodovědcem, milovníkem a ctitelem lidových písní a folkloru. Studoval na gymnáziu ve Strážnici, poté na Karlově Univerzitě v Praze přírodní

věci a na konzervatoři hudbu. Zabýval se fyziologií rostlin a významně ovlivnil evropskou ekologii. Byl národopisným pracovníkem, z jeho dlouholetého sběratelského zájmu vznikla sbírka slováckých lidových písní „Živá píseň“. Stál v čele příprav prvních dvou ročníků Národopisných slavností ve Strážnici, z nichž se stal jeden z nejstarších folklorních festivalů v Evropě. Zemřel 3. července 1947. (www.jirikalab.estranky.cz)

Mezi akademické malíře se vztahem ke Strážnici patří **František Cundrla**. Narodil se 25. listopadu 1943 ve Strážnici. Studoval na Střední umělecko-průmyslové škole v Uherském Hradišti, později vystudoval Akademii výtvarných umění v Praze. Inspirací pro jeho díla se stal rodný kraj, kde ve svých malbách zobrazuje zdejší přírodu a folklor. Jeho díla jsou vystavena v tuzemsku i v zahraničí. Zemřel 25. dubna 2011 v Hodoníně. (www.frantisek-cundrla.info)

Jan Skácel se narodil 4. února 1899 ve Strážnici. Studoval na Gymnáziu ve Strážnici a poté absolvoval učitelský kurz v Brně. Jako učitel působil na obecných školách v Petrově a Sudoměřicích a měšťanských školách ve Strážnici a Vnorovech. Později se stal ředitelem na měšťanských školách. Od roku 1937 zastával funkci městského kronikáře. Zpracovával materiály ze širšího Strážnicka a celého Slovácka a sestavoval přehledy dějin pro kroniky některých obcí. Patřil mezi iniciátory a zakladatele městského muzea ve Strážnici. Zemřel 14. června 1984 ve Strážnici. (Skácel, 1999)

K městu Strážnice patří i jiné významné osobnosti, které neměly vztah k lidové nebo folklorní kultuře. Jako dítě zde pobýval „učitel národů“ **Jan Ámos Komenský**. Narodil se 28. března 1592 v Nivnici, poté, co osiřel, své dětství prožil v Uherském Brodě a ve Strážnici. Komenský je především znám jako jeden z největších českých myslitelů, filosofů a spisovatelů. Do povědomí veřejnosti se dostal zejména jako teoretik pedagogiky, který se zabýval všeobecnou teorií výchovy a didaktikou. Vytvořil speciální metodiku výuky jazyků, tvořil encyklopedické spisy, teologická díla. Za ideál považoval pansofii, což byla vševěda obsahující veškeré tehdejší vědění. V roce 1628 odešel do exilu do polského Lešna, poté do Amsterdamu, kde také 15. 11. 1670 zemřel. Další osobnost, která zasáhla do povědomí Strážnice, byla studentka **Marie Kudeřiková**, uctívaná jako jeden ze symbolů komunistického odboje. Narodila se 24. března 1921 ve Vnorovech, studovala na gymnáziu ve Strážnici. Za druhé světové války byla aktivní v komunistickém domácím odboji. Jako členka zemského vedení komunistického svazu mladé generace na Moravě a spojka ilegální organizace komunistické strany v Brně rozšiřovala letáky. Spolu s dalšími mladými lidmi organizovala i sabotážní akce. Roku 1941 byla zatčena gestapem, odsouzena k trestu smrti

a v březnu 1943 popravena. Na její památku se podle ní jmenuje základní škola Marie Kudeříkové ve Strážnici.

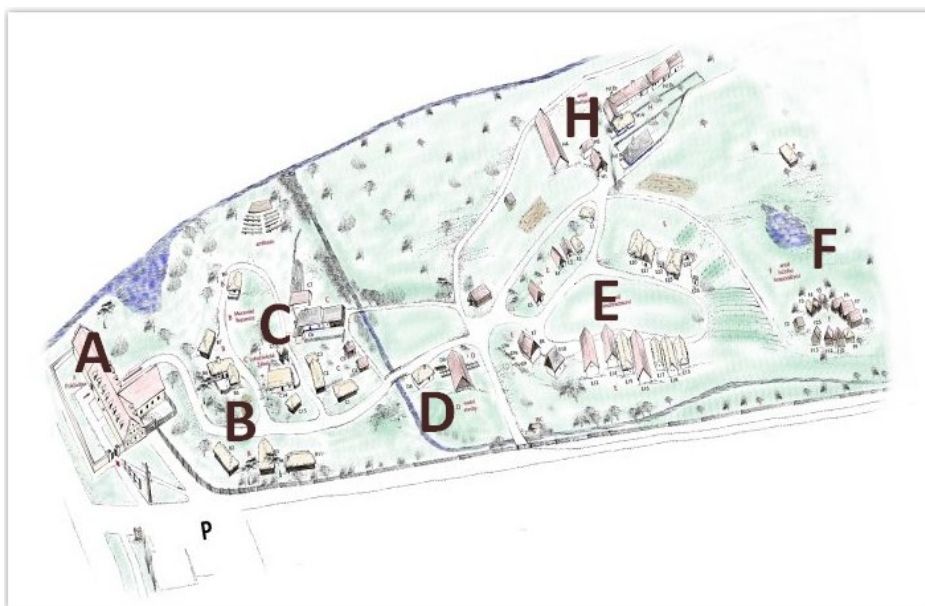
5.2 Muzeum vesnice jihovýchodní Moravy

Na počátku 20. století se objevil záměr vybudovat v etnograficky bohatém regionu Slovácka národopisné muzeum v přírodě. Výstavba muzea byla zahájena v roce 1973 a od roku 1981 jsou veřejnosti zpřístupněny skupiny staveb představující lidové stavitelství jednotlivých oblastí Slovácka. Jedná se o oblasti Podluží, Dolňácko, Hornácko, Hanácké Slovácko, Moravské kopanice a Luhačovické zálesí. V areálu muzea jsou na rozsáhlé ploše uměle napodobeny charakteristické krajinné partie s kopaničářskou osadou, typickou vesnickou zástavbou, vinohradnickým areálem a seníky.

Celkem je zde umístěno 64 objektů uspořádaných do osmi areálů: vstupní areál, areál Moravské Kopanice, areál Luhačovické Zálesí, areál vodních staveb, areál vinohradnických staveb, areál lučního hospodářství, areál strážnické Dolňácko a areál Hornácko. Terén areálu byl uměle modelován navážkami a vysazen zelení tak, aby odpovídal původnímu prostředí.

Expozice situované do vybraných objektů seznamují návštěvníka se způsobem života a bydlení lidu v horských oblastech Slovácka a úrodné části Pomoraví, kde mělo značný význam pěstování vinné révy. Ukázka vinohradnických staveb a jejich zařízení, která je doplněna vinohradem představujícím pěstování vína od nejstarších dob po současnost, je jedinou expozicí svého druhu na našem území. Skanzen doplňují řemeslnické dílny. Řemeslná výroba je zastoupena kovárnou z Lipova, tkalcovskou dílnou z Nové Lhoty na Hornácku a horizontální pilou z Čerešnickových mlýnů na Hornácku. Starobylá je i vstupní budova, která pochází z roku 1612 a je přestavěna v barokním slohu. Původně zde byl panský pivovar, nyní je zde restaurace a objekt slouží jako zázemí pro návštěvníky. (Dvořáček, 2010)

5.2.1 Popis areálu skanzenu

Obr. 5.5 Areál skanzenu (zdroj: www.skanzen.nulk.cz)

B - Areál staveb z moravských Kopanic

Moravské Kopanice tvoří osobitý etnografický region, který se rozkládá na moravsko-slovenském pomezí v okolí Starého Hrozenkova. Tvoří přirozené historické i správní centrum bývalých kopaničářských osad. Ve srovnání s okolím se jedná o relativně mladé sídelní území. Jeho odlehlost a sociální i ekonomická izolovanost zapříčinila, že se na Kopanicích zakonzervovaly velmi staré kulturní jevy. Typickým znakem pro tuto oblast je rozptýlená zástavba jednotlivých usedlostí na úbočích kopců, jedná se o přízemní dvorcovou kopaničářskou usedlost. Prvními stavbami byly dřevěné sruby s jednou či dvěma místnostmi, obytný dům měl stěny z neotesaných roubených trámů. Od poloviny 19. století vznikaly usedlosti stavěné z nepálených cihel, které byly ovlivněné slováckou architekturou.

Realizované stavby

B2 – Roubená stodola z Vyškovce

B3 – Roubená stodola Martina Michalce z Vyškovce

B5,6,7 – Kopaničářská usedlost Františka Mikulince z Vyškovce

B9 – Kopaničářský dům Františka Hodulíka z Vyškovce

B11 – Roubená stodola Františka Machaly z Vyškovce

Obr. 5.6 Areál stav z moravských Kopanic (zdroj:www.skanzen.nulk.cz)

C - Areál staveb z luhačovického Zálesí

Luhačovické Zálesí tvořilo v minulosti etnografický region, k němuž patřilo 27 obcí, rozkládajících se v okolí lázní Luhačovice. První zmínka o Zálesí pochází ze 17. století, nachází se na Komenského mapě Moravy. Rozsah území byl značně větší a zasahoval až ke Vsetínu. Později se jeho rozsah zmenšil, především ve prospěch Valašska, Slovácka a částečně Hané. Sousedství významných etnografických regionů ovlivňovalo zdejší podobu lidové kultury, ve které se nachází řada společných prvků, vzájemného ovlivňování a překrývání. V této části areálu si lze všimnout vlivu karpatské lidové kultury. Hlavním materiálem pro stavbu usedlostí bylo dřevo, v 19. století se začaly stavět zděné stavby z nepálených cihel a doškovou střešní krytinu nahradil šindel. Pro tradiční architekturu tohoto etnografického subregionu jsou charakteristické patrové komory, které stávaly odděleně od obydlí. Pro zdejší obyvatele bylo typické ovocnářství, proto byly stavěny roubené sušírny na ovoce.

Realizované stavby

- C1** - Stodola z usedlosti Vojtěcha Juráka z Doubrav
- C2** - Stodola z usedlosti Josefa Lysoňka z Doubrav
- C3** - Seník z usedlosti Josefa Lysoňka z Doubrav
- C4** - Sušírna Antonína Minaříka z Doubrav
- C5** - Sušírna Josefa Chmely z Velkého Ořechova
- C6** - Selská usedlost Antonína Mališky z Provodova
- C7** - Selská usedlost Anny Mrázkové z Doubravy

C13 - Patrová roubená komora z usedlosti z Pozlovic

C14 - Selská usedlost Aloise Bětíka z Podhradí

C15 - Sušárna Aloise Maráška z Hřivínova Újezda

Obr. 5.7 Areál stav z luhačovického Zálesí (zdroj: www.skanzen.nulk.cz)

D – Areál technických vodních staveb

Podstatou roli v životě našich předků hrála voda a vodní živly. Představovala významného pomocníka při nejrůznějších druhích činností. Lidé dokázali sestrojít důmyslné mechanismy, aby co nejefektivněji využili její síly a energie. V tomto areálu se nachází ukázky technických vodních staveb, které v minulosti lidé používali. Například se jedná o horizontální vodní pilu v obydlí mlynáře z Čerešnickových mlýnů. Tyto stavby původně stávaly v povodí říčky Velička, nedaleko Strážnice, v oblasti Hornácka.

Realizované stavby

D4 - Obytné stavení usedlosti z Nové Lhoty, místní část Čerešnickovy mlýny

D5 - Vodní pila usedlosti z Nové Lhoty, místní část Čerešnickovy mlýny

Obr. 5.8 Areál technických vodních staveb (zdroj: www.skanzen.nulk.cz)

E – Areál vinohradnických staveb

Významnou součást zemědělského hospodaření tvoří na jihovýchodní Moravě vinohradnictví, které trvale ovlivnilo složky lidové kultury. K rozvoji vinařství bylo zapotřebí vytvořit stavby, které by sloužily k uchování, zpracování, lisování a skladování vinné révy. Proto vinaři pod vedením zkušeného zedníka budovali vinné sklepy. Vinohradnické stavby bývaly rozloženy zpravidla na okrajích vinohradů. V areálu skanzenu jsou představeny rozmanité typy lisoven a sklepů z obcí Veletiny, Vrbice, Prušánky a Blatnice. Návštěvníky zde čekají ukázky vývoje pěstování vinné révy na přilehlém pozemku a přiblížení atmosféry vinic a areálů vinných bůd. Součástí areálu je také vinohrad.

Realizované stavby

- E1** - Lisovna Marie Slunékové z Veletin
- E2** - Lisovna Františka Štěrbý z Veletin
- E3** - Lisovna Mariána Maliny z Veletin
- E4** - Lisovna Františka Šobáně z Veletin
- E5** - Lisovna Renáty Gomelské z Veletin
- E7** - Lisovna, sýpka a sklep Václava Bízy z Vrbice
- E8** - Lisovna, sýpka a sklep Karla Michny z Vrbice
- E9** - Sklep Pavla Stanického z Vrbice

E9a, E9b - Architektonický prvek - čelní stěna s vchodem do sklepa

E10 - Lisovna, sýpka a sklep Stanislava Slámy z Vrbice

E12 - Lisovna a sklep s obytným stavením Antonína Těthala z Blatnice

E13 - Lisovna a sklep Pavla Bogára z Blatnice

E14 - Lisovna a sklep Tomáše Petratura z Blatnice

E15 - Lisovna a sklep Jana Matuštika z Blatnice

E16 - Lisovna a sklep Marie Lukášové z Blatnice

E17 - Lisovna a sklep Josefa Míška z Blatnice

E18 - Lisovna a sklep Eduarda Polácha z Blatnice

E20 - Lisovna a sklep Josefa Stance z Prušánek

E21 - Lisovna a sklep Marie Michalicové z Prušánek

E22 - Architektonický prvek - čelní stěna s vchodem do sklepa

E23 - Lisovna a sklep Marty Kúrkové z Prušánek

E24 - Sklep Jiřiny Hromkové z Prušánek

E25 - Architektonický prvek - čelní stěna s vchodem do sklepa

Obr. 5.9 Areál vinohradnických staveb (zdroj: www.skanzen.nulk.cz)

F – Areál lučního hospodářství

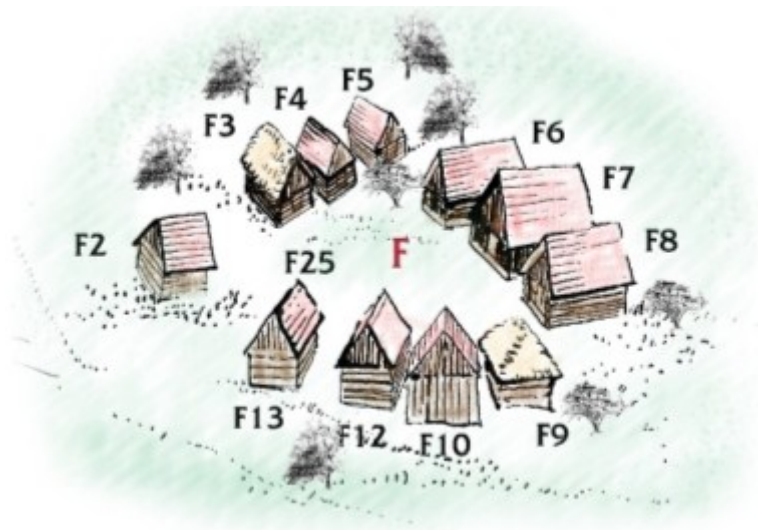
Seníky z kopcovitého terénu Hornácka mají řadu společných znaků s obdobnými hospodářskými stavbami z širšího území východní Moravy. Stojí osamoceně nebo ve skupinách uprostřed horských luk. Jsou obklopeny vzrostlou zelení, která je chrání před větrem a závějemí sněhu. Jednoduchá stavba má pouze jediný prostor, který slouží ke skladování sena. Konstrukce stěn je roubená nebo rámová, přičemž kostru tvoří tesané

sloupky s fošnovou nebo deskovou výplní. Ve vyšších polohách je základ tvořen vyvýšenou podezdívkou z kamenů. K ukládání sena slouží otvor v čelní stěně, který je krytý příčně dělenou okenicí.

Realizované stavby

F2 - F13 - Skupina seníků z Javorníka

Obr. 5.10 Areál lučního hospodářství (zdroj: www.skanzen.nulk.cz)

H – Areál staveb z Hornácka

Hornácko je jedním z nejvýraznějších a nejsvébytnějších moravských regionů. Kraj se nachází na moravskoslovenském pomezí, v podhůří Bílých Karpat. Tvoří jej obce Hrubá Vrbka, Malá Vrbka, Javorník, Kuželov, Lipov, Louka, Nová Lhota, Vápenky, Suchov a Velká nad Veličkou. Označení Hornácko se začalo používat až na konci 19. století. Ve stavební architektuře je na Hornácku dochována řada historických prvků, které dokládají vývoj zástavby a domu v oblasti Slovácka. Jsou zde zachovány stavby hloubkově orientovaných domů, kde jsou za dům přiřazeny budovy sýpek, chlévů a sklípků. Tradiční architekturu dokazují zachovalé hospodářské stavby - stodoly, sýpky, kolny, seníky, technické stavby – mlýny a církevní stavby – kaple, zvonice a kamenné kříže.

Realizované stavby

H1 - Kovárna Jana Veverky z Lipova

H4 - Řadová zástavba rolnických domů z Hrubé Vrbky

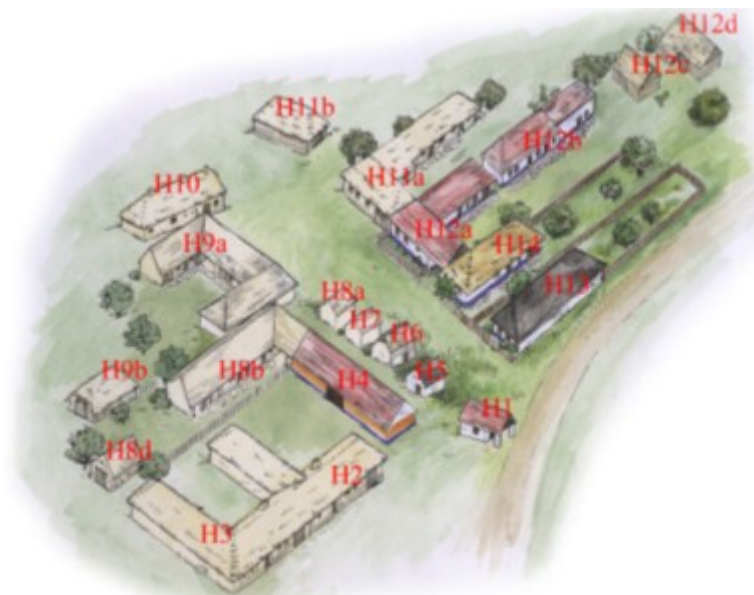
H5 - Komora usedlosti z Hrubé Vrbky

H12a - Selská usedlost Pavla Fojtíka z Nové Lhoty

H12b - Chalupnická usedlost Jana Malára z Nové Lhoty

H13 - Podsednická usedlost Marie Horákové z Nové Lhoty

H14 - Domkařské stavení Marie Mikové z Nové Lhoty

Obr. 5.11 Areál staveb z Hornácka (zdroj: www.skanzen.nulk.cz)

5.2.2 Popis akcí konaných ve skanzenu

Fašank ve skanzenu

Na Slovácku se období posledních masopustních dnů plných zábavy a veselí nazývá fašank. Na vesnici se konají taneční zábavy, plesy a celou vesnicí obcházejí maškary a tanečníci se zpěvem a hudbou. Fašank končí v předvečer Popeleční středy symbolickým zakončením radovánek a příchodem postní doby – pochováním basy. Na této akci na návštěvníky skanzenu čeká přiblížení tohoto období a prezentace zvyků a obyčejů s ním spojených. V areálu skanzenu návštěvníci potkají veselou postavu medvědáře s medvědem, který je jednou z nejčastějších masopustních masek, obchůzku podšablářů doprovázenou hudeckou muzikou, kdy podšable jsou typickým fašankovým tancem. Koledníci a maškary jsou obdarováni koblihami. Mezi novější masopustní obyčeje patří obchůzka maškar za doprovodu zpěvu a harmoniky dům od domu celou vesnicí a parodují obvyklé zimní činnosti, jako jsou svatby, domácí zabíjačky, pálení slivovice nebo kontroly komínů. Završením celého programu ve skanzenu je smuteční průvod masek spojený s Pochováváním basy.

Velikonoce ve skanzenu

Na této události skanzenu na návštěvníky čekají ukázky zvyků, obyčejů a tradic spojených s příchodem jara a Velikonoc. Na programu je připraveno velikonoční hrkání-klepání, vynášení Moreny či slovácká šlaháčka. V jednotlivých usedlostech je připravena ukázka nejrůznějších technik výzdoby kraslic, kterou si návštěvníci mohou vyzkoušet nebo se mohou naučit uplést „žílu“ (pomlázku) z vrbových proutků. Návštěvníci se také dozvědí o přípravě nových oděvů na Vzkříšení v den Bílé soboty a o velikonočních zvycích a pokrmech.

Stavění máje

Máje se staví už celá staletí. Naši předkové jimi vítali jaro, ale především se jednalo o oslavu mládí, lásky a plodnosti. Na této události návštěvníci uvidí každoročně se opakující zvyk, při kterém mladí muži dokazují svou zručnost při vztyčení vysoké máje, která je na vrcholku ozdobená pentlemi a mašlemi. Ve skanzenu účinkují strážnické folklorní soubory Danaj, Žerotín a Demižón.

Řemesla našich předků

Jedná se o naučný pořad, ve kterém se návštěvníci této akce seznámí s řemesly, výrobními činnostmi a pracemi, které jsou spojeny s tradičním životem na vesnici a se zemědělským hospodařením. Zejména se jedná o praktické ukázky zpracování dřeva, proutí a keramickou výrobu. Ukázky jednotlivých řemesel a pracovních postupů jsou předváděny přímo výrobci. Také zde jsou připraveny ukázky přípravy některých lidových pokrmů.

Abeceda řemesel

Jedná se o program zaměřený na zpracování dřeva a textilních materiálů. Návštěvníci zde uvidí ukázky lámání a pročesávání konopí, práci na kolovrátku, tkaní, šití na šlapacím šicím stroji, vyšívání krojů, práci krejčího, praní na starých pračkách, škrobení a žehlení sukní a rukávů a různé druhy žehliček. V rámci ukázek zpracování dřeva jsou předváděny tesařské práce, výroba dlabaných misek, pletení košíků a bednářství.

Dožínky

Dožínky jsou označovány jako oslava sklizně. Ve skanzenu na návštěvníky čeká tradiční průvod ženců a žneček a ukázka žňových prací, jako je sečení obilí kosou a žacíím strojem, mlácení obilí motorovou mlátičkou nebo cepy. Pro zájemce je připravena ochutnávka

čerstvě upečeného chleba, koláčků z nové mouky či letní specialita kvašené okurky. Program zakončuje dožínkový průvod.

Podzim na dědině

Na programu je přichystána řada sklizňových prací zakončující hospodářský rok. K vidění zde je orba s koňským potahem, vaření povidel, ochutnávka tradičních podzimních jídel i malý řemeslný jarmark. Návštěvníci se zde seznámí s pěstováním a sklizní plodin, přípravou jednoduchých pokrmů. Nechybí tradiční podzimní zvyk Moravského Slovácka – hodový průvod s muzikou.

Radujme se, veselme se

Již několik let pořádá Národní ústav lidové kultury v areálu skanzenu událost Radujme se, veselme se, která se koná v době adventu před Vánocemi. Návštěvníci zde vidí, jak probíhaly svátky na přelomu 19. a 20. století.

Je připraven bohatý program znázorňující život lidí od začátku adventu po svátek Tří králů. V téměř každém stavení nebo usedlosti je k vidění názorná ukázka prací a zvyků, které byly v dřívější době samozřejmostí. V prvním stavení sedí ženy deroucí peří a vyprávějící příběhy. Touto činností si v minulých dobách krátily dlouhé zimní večery. Také je zde kostelník, který předvádí pečení čerstvých oplatek, které jsou součástí štedrovečerní večeře. V jiném stavení se nachází několik vánočních stromků, na kterých lze vidět, jak se v průběhu času měnila jejich výzdoba. V dalších usedlostech organizátoři akce připravili přípravu starodávného vánočního cukroví a přípravu pravých svátečních nudlí do polévky. Jako inspirace slouží i předvedení prostření svátečního štedrovečerního stolu, zdobení perníčků a ukázka výroby figurek z kukuřičného šustí. Pro vyznavače tradic zde jsou připraveny různé věštebné praktiky, jako například odlévání olova, věštění z ořechových skořápek nebo rozkrojení jablka. K občerstvení jsou připraveny zabíjačkové speciality a pro zahřátí svažené víno. Celým areálem prochází koledníci, Mikuláš s andělem a čerty, Tři králové a bíle oděné postavy Lucek.

5.2.3 Dotazníkové šetření

Dotazování patří k nejrozšířenějším postupům marketingového výzkumu, které se uskutečňuje pomocí nástrojů (dotazníků, záznamových archů) a vhodně zvolené komunikace výzkumníka s nositelem informací – dotazovaným (respondentem). Písemné dotazování je zprostředkováváno pomocí dotazníků nebo ankety.

Při tvorbě dotazníku je třeba dávat pozor na jeho správné sestavení. Špatně sestavený dotazník může negativně ovlivnit získané informace a výsledky nemusí potom odpovídat potřebám a cílům výzkumu.

Dobry dotaznik by mel vyhovovat temto hlavnim požadavkům:

1. účelově technickým, otázky by měly být formulovány a sestaveny tak, aby dotazovaný co nejpresněji odpovídal na to, co nás zajímá,
2. psychologickým, tzn. vytvořit takové podmínky, aby se dotazovanému tento úkol zdál snadný, příjemný, žádoucí, chtěný. Jde o to, aby respondent odpovídal stručně a pravdivě,
3. srozumitelnosti, aby respondent všemu rozuměl, aby mu bylo jasné, co se po něm chce, jak má postupovat a vyplňovat.

Hlavním požadavkem otázky je jednoznačnost a srozumitelnost. Je vhodné používat velmi vzácně formulace, které dotazovaného nutí, aby dlouze vzpomínal, přesně spočítal či složitě odhaloval. Čím konkrétněji se ptáme, tím konkrétnější a jasnější dostaneme odpověď. Snahou je formulovat otázky tak, aby byly co nejvíce platné, abychom se skutečně ptali na to, co chceme a potřebujeme zjistit. Platnost otázky se může změnit například jinými časovými, sociálními, kulturními podmínkami výzkumu.

Tři základní druhy otázek:

1. otevřené - volné, nestandardizované,
2. uzavřené - standardizované, řízené,
3. jejich kombinace v podobě kompromisních otázek polootevřených (polouzavřených). (Foret, 2012)

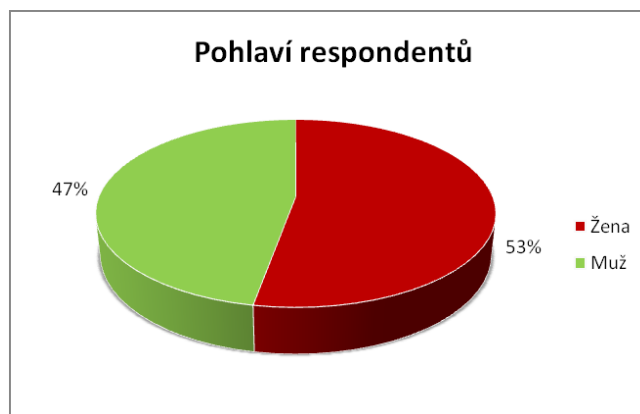
Dotazníkové šetření – skanzen

Dotazníkové šetření se týká události Radujme se, veselme se, která se konala 1. až 6. prosince 2012 v Muzeu vesnice jihovýchodní Moravy. Záměrem tohoto dotazníkového šetření bylo zjistit, proč lidé navštěvují tuto akci, jak často ji navštěvují, popřípadě co jim ve skanzenu chybí.

Dotazník je složen z 8 otázek a odpovědělo na něj 70 respondentů. Otázky jsou formulovány jasně a stručně. Dotazník se skládá ze 7 uzavřených otázek a 1 otevřené. Tento dotazník je přiložen v příloze č. 1.

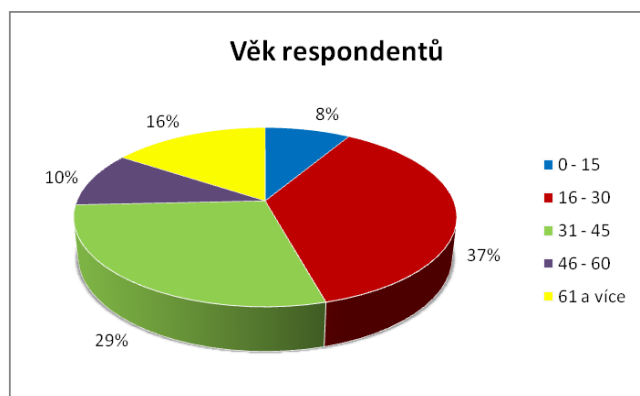
Grafické zobrazení dotazníkového šetření

Z grafu 5.1 vyplývá, že pohlaví dotazovaných respondentů je téměř vyrovnané. Více odpovídali ženy (37 respondentů, 53 %) než muži (33 respondentů, 47 %). Při vyplňování dotazníku byly ženy ochotnější než muži.

Graf 5.1 Pohlaví respondentů (zdroj: vlastní šetření)

Podle grafu 5.2 nejvíce tuto akci navštěvují lidé věkové kategorie 16 až 30 let (26 respondentů, 39 %). Následuje věková kategorie 31 až 45 let (20 respondentů, 29 %) a kategorie nad 61 let (11 respondentů, 16%). Nejméně návštěvníků je z kategorie od 46 do 60 let (7 respondentů, 10 %) a z věkové skupiny do 15 let (6 respondentů, 8 %).

Graf 5.2 Věk respondentů (zdroj: vlastní šetření)

Počty, kolikrát respondenti navštívili událost Radujme se, veselme se, jsou vyrovnané. Z grafu 5.3 vyplývá, že 26 dotazovaných respondentů (37 %) navštívilo tuto akci již 3krát a více, 24 respondentů 1 až 2krát (34 %) a 20 respondentů zde bylo poprvé (29 %).

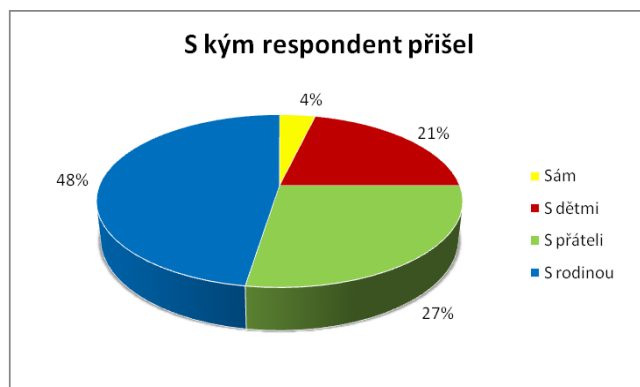
Graf 5.3 Počet návštěv události Radujme se, veselme se (zdroj: vlastní šetření)

Podle grafu 5.4 nejvíce dotazované lákají ukázky prací a zvyků (43 respondentů, 37 %). Dále atmosféra (34 respondentů, 27 %) a vzpomínky na dřívější časy (28 respondentů, 22 %). Nejméně z nabízených možností láká dotazované možnost ochutnat mladá vína a zabíjačkové speciality (22 respondentů, 17 %).

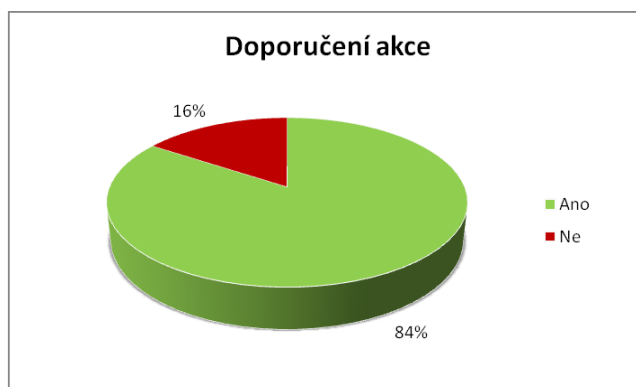
Graf 5.4 Důvody návštěvy akce (zdroj: vlastní šetření)

Z grafu 5.5 jasně vyplývá, že většina dotazovaných přišla s rodinou (38 respondentů, 47 %) nebo s dětmi (17 respondentů, 21 %). Velké zastoupení mají i lidé, kteří přišli s přáteli (22 respondentů, 28 %). Jenom 3 respondenti (4 %) přišli na tuto akci sami.

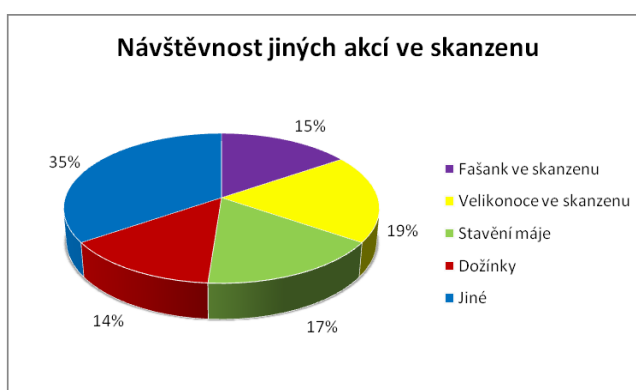
Graf 5.5 S kým respondent přišel (zdroj: vlastní šetření)

Z grafu 5.6 jde vidět, že 84 % (59 respondentů) dotazovaných by tuto akci doporučili svým známým. Pouhých 16 % (11 respondentů) by ji nedoporučili.

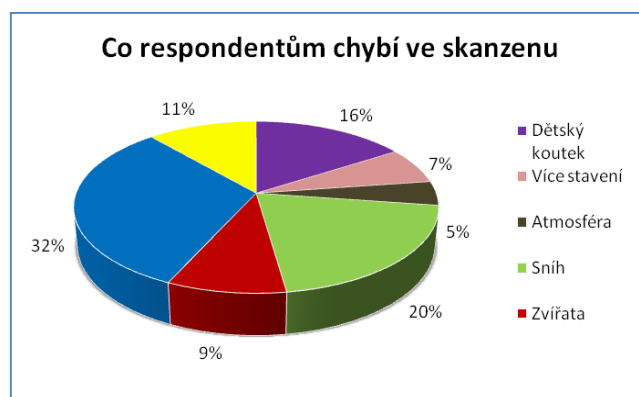
Graf 5.6 Doporučení akce (zdroj: vlastní šetření)

Graf 5.7 ukazuje, že 19 % (16 respondentů) navštěvuje Velikonoce ve skanzenu, 17 % (14 respondentů) se zúčastňuje Stavění máje, dalších 15 % (13 respondentů) Fašank ve skanzenu a 14 % (12 respondentů) navštěvuje Dožínky. Zbylých 35 % navštěvuje další události, které se zde konají. Většina dotazovaných nenavštěvuje pouze jednu událost konanou během roku ve skanzenu, ale účastní se více událostí.

Graf 5.7 Návštěvnost jiných akcí ve skanzenu (zdroj: vlastní šetření)

Na otevřenou otázku, co respondentům chybí ve skanzenu, neodpovědělo 42 % dotazovaných. Z grafu 5.8 vyplývá, že podle odpovědí 32 % (14 respondentů) ve skanzenu nic nechybí, 20 % na této akci chyběl sníh, 16 % respondentů by uvítali ve skanzenu dětský koutek, 9 % dotazovaných by chtělo, aby byla ve skanzenu i zvířata, 7 % by si přáli více stavení a 5 % respondentům zde chyběla odpovídající vánoční atmosféra.

Graf: 5.8 Co respondentům chybí ve skanzenu (zdroj: vlastní šetření)

Celkové shrnutí nashromážděných informací

Na základě dotazníku je zřejmé, že událost Radujme se, veselme se navštěvuje více žen než mužů. Největší zastoupení zde mají návštěvníci ve věkových kategoriích 16 až 30 let a 31 až 45 let. Návštěvníci spadající do těchto kategorií navštěvují skanzen především s dětmi. Tato akce se těší velké oblibě, jelikož většina respondentů se zúčastnila této akce již několikrát. Asi jenom 29 % zde bylo poprvé.

Největším lákadlem pro návštěvníky jsou ukázky tradic a zvyků. Jelikož se akce koná v době adventu, respondenty ve velké míře láká vánoční atmosféra, ale také možnost si zavzpomínat na minulé časy. Návštěvníci přichází do skanzenu se svou rodinou nebo s dětmi. Velké zastoupení také mají skupiny přátel, které sem přicházejí. Naopak jenom málo návštěvníků přichází samo.

Z dotazníkového šetření plyne, že většině dotazovaných se akce líbí a dále by akci doporučili svým známým a přátelům. Během roku se zde konají i jiné akce, které dotazovaní respondenti navštěvují. Jedná se zejména o Velikonoce ve skanzenu a Stavění máje. Z jiných událostí respondenti také navštěvují Fašank ve skanzenu, Dožínky, MFF Strážnice nebo folklorní hry a řemesla.

Většina dotazovaných návštěvníků je spokojena se skanzenem tak, jak je nebo jim zde nic nechybí. Jelikož se jedná o vánoční akci, tak by respondenti uvítali sníh. Bohužel počasí organizátoři nemohou zajistit podle představ. Několika respondentům zde chybí dětský koutek, zvířata a také by uvítali, kdyby zde bylo více stavení a usedlostí. Za **zajímavé odpovědi a poznatky** na tuto otevřenou otázku považují např. nedostatek parkovacích míst, možnost ozdobit perníčky nebo více prodejních stánků s tradičními výrobky.

5.3 Mezinárodní folklorní festival

Mezinárodní folklorní festival patří mezi nejstarší a nejznámější folklorní festivaly v Evropě. Koná se každoročně od roku 1946 poslední červnový víkend. Během svého vývoje se začal postupně představovat folklor nejen v jeho přirozené podobě, ale také v různých úpravách a stylizacích. Hlavním pořadatelem tohoto festivalu je Národní ústav lidové kultury. Festival se odehrává na amfiteátrech v zámeckém parku, ve vinohradnickém areálu a před usedlostmi ve strážnickém skanzenu a v zámecké expozici lidových hudebních nástrojů.

Jelikož během festivalu přijíždí do Strážnice velké množství návštěvníků, má tento festival význam pro cestovní ruch města. Účinkující soubory, které zde vystupují, jsou zároveň i návštěvníci a protože festival trvá několik dnů, musí být ubytováni. S tím souvisí rozvoj ubytovacích kapacit ve Strážnici a nabídka stravovacích a informačních služeb ve městě. Díky festivalu, který má mezinárodní rozměr, sem přijíždí tuzemští i zahraniční návštěvníci a rozšiřují tak pověst o festivalu, Strážnici a celém Slovácku. Z hlediska cestovního ruchu má festival pro návštěvníky kulturní význam. V příjemném prostředí mohou strávit svůj volný čas, odpočinout si a tím obnovit duševní a fyzické síly.

Během festivalu na návštěvníky čeká příjemná atmosféra města, lidové písně a tance v mnoha různých pořadech. Na festivalu je zachován bezprostřední kontakt mezi účinkujícími a diváky a zároveň umožňuje i živé zapojení návštěvníků do festivalového dění, například při finále Soutěže o nejlepšího tanečníka slováckého verbuňku. Na slavnostním průvodu městem jsou k vidění kroje všech zúčastněných. Diváci si mohou společně zazpívat a zatancovat u lidových muzik. Na festivalu vystupují domácí i zahraniční soubory, díky nim návštěvníci mohou nahlédnout a seznámit se tak s jinými kulturami. Během několika let se na festivalu vystřídaly zahraniční soubory z Bulharska, Turecka, Ruska, Venezuely, Slovenska, Estonska, Litvy, Kolumbie, Slovinska, Švýcarska, Jižní Koreje, Uzbekistánu, Velké Británie, Kamerunu, Rumunska, Chile, Mexika, Kanady, Jordánska, Srbska, Ukrajiny, Švédska, Finska, Ekvádoru, Indie, Rwandy, Jugoslávie, Kypru, Polska a Maďarska.

MFF získal statut festivalu CIOFF (Mezinárodní rady organizátorů festivalů folkloru a lidového umění). Tím se zařadil mezi vybrané celosvětové folklorní festivaly a již dvakrát se stal festivalem Středoevropského sektoru CIOFF. Od roku 1983 uděluje odborná porota na festivalu čestný titul Laureát MFF Strážnice a Cenu MFF Strážnice za nejvýraznější autorský přínos při přípravě a realizaci pořadů. (www.nulk.cz)

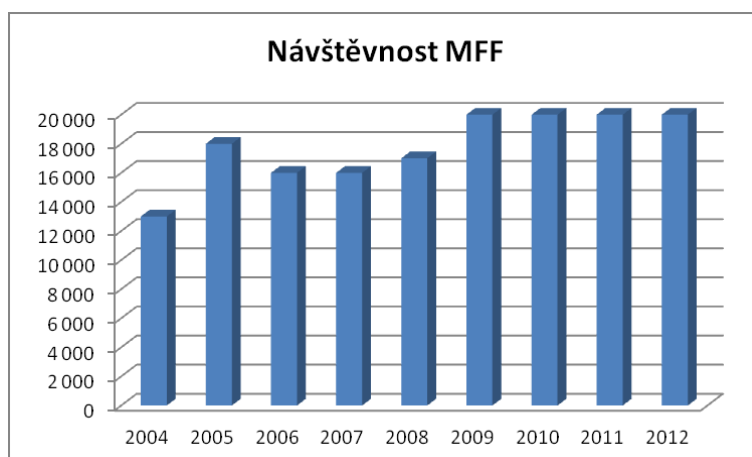
Rok	Počet návštěvníků	Počet účinkujících	
		ČR	zahraniční
1999	-	2 000	400
2000	-	1 300	600
2001	-	1 800	160
2002	-	2 000	250
2003	-	2 000	360
2004	13 000	1 600	450
2005	18 000	2 000	400
2006	16 000	1 800	160
2007	16 000	1 800	200
2008	17 000	1 800	150
2009	20 000	2 000	280
2010	20 000	2 000	250
2011	20 000	2 100	220
2012	20 000	2 000	200

Tabulka č. 5.1 Počet návštěvníků a účinkujících na MFF

Zdroj: Vlastní zpracování (podle výročních zpráv NÚLK)

Údaje na grafu 5.9 jsou vedeny od roku 2004, kdy byl zaznamenán nejmenší počet návštěvníků (13 000) na Mezinárodním folklorním festivalu. Následující rok 2005 počet návštěvníků vzrostl zhruba o 5 000. V roce 2006 návštěvnost klesla na 16 000 návštěvníků a stejně tomu bylo i v roce 2007. Poté se návštěvnost začala zvyšovat a od roku 2009 se pohybuje kolem 20 000 návštěvníků.

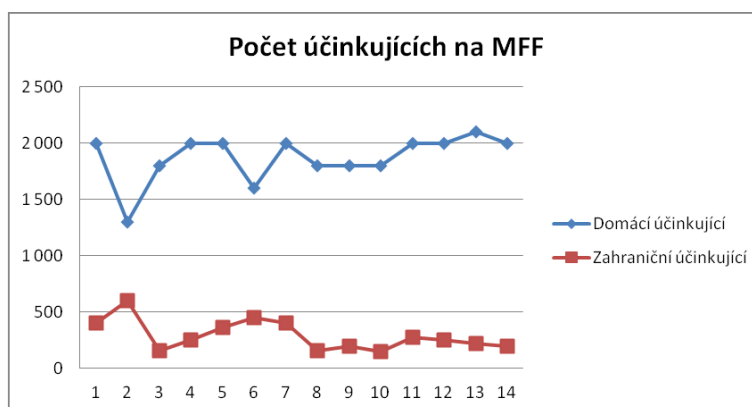
Jelikož se počty návštěvníků na Mezinárodním folklorním festivalu neustále zvyšují, je možné, že v příštích ročnících festivalu bude počet návštěvníků nadále narůstat. Mezi negativní vlivy, které mohou ovlivnit počet návštěvníků, patří počasí. Festival se odehrává ve venkovních areálech. Ve městě není dostatečně velký zastřešený areál, kam by se festival mohl za nepříznivého počasí přesunout, proto se například při dešti čeká, až přestane pršet a poté program festivalu pokračuje dál.

Graf 5.9 Návštěvnost MFF (zdroj: vlastní zpracování podle výročních zpráv NÚLK)

Graf 5.10 znázorňuje počty tuzemských a zahraničních účinkujících na Mezinárodním folklorním festivalu. Údaje jsou vedeny od roku 1999. Z grafu vyplývá, že tuzemských účinkujících je výrazně více než zahraničních. V roce 1999 zde vystupovalo asi 2 000 účinkujících, další rok to bylo asi 1 300. V dalších letech počty domácích účinkujících postupně kolísaly. V roce 2012, kdy proběhl zatím poslední ročník MFF, zde vystupovalo zhruba 2 000 účinkujících. Podle grafu počet zahraničních účinkujících byl v dřívějších letech vyšší, než je nyní. V průběhu let se počty pohybovaly na hranici mezi kolem 250 až 400 účinkujících.

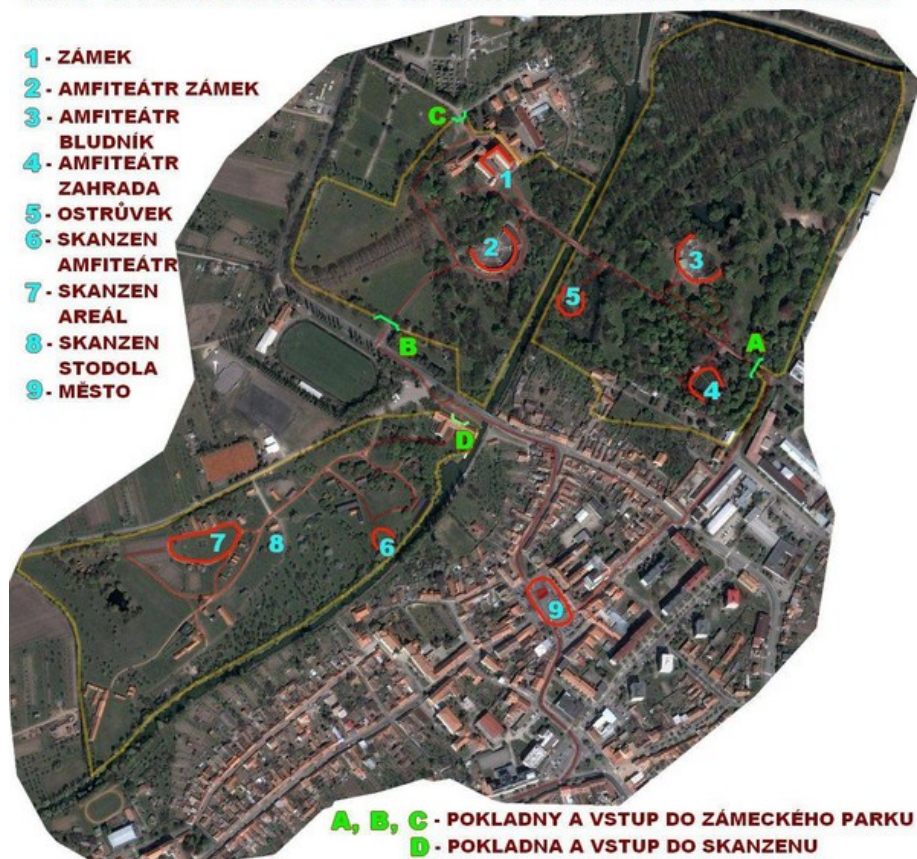
MFF se koná každý rok, proto je důležité, aby se neopakoval stejný program festivalu, jako v předchozích letech. Pro zpestření programu a zajištění vyšší návštěvnosti by organizátoři festivalu měli zajistit co nejvíce jak tuzemských, tak zahraničních souborů. Jelikož v posledních letech počet zahraničních vystupujících klesá, nebylo by špatné oslovit více těchto souborů.

Graf 5.10 Počet účinkujících na MFF

(zdroj: vlastní zpracování podle výročních zpráv NÚLK)

MFF STRÁŽNICE MAPA MÍST KONÁNÍ FESTIVALU

Obr. 5.12 Mapa konání MFF Strážnice (zdroj: www.nulk.cz)

Festival „Dětská Strážnice“

„Dětská Strážnice“ se stala zvláštní součástí folklorního festivalu ve Strážnici v roce 1957. Konala se buď týden před „dospělou“ Strážnicí nebo v rámci oslav Mezinárodního dne dětí. Pro přípravu festivalu byl vytvořen samostatný přípravný výbor, v němž byli hlavně zastoupeni odborníci zabývající se dětským folklorem. Jelikož se sem sjížděli lidé z celé republiky, měl festival ekonomický přínos pro město, zlepšila se vybavenost a úroveň veřejných služeb. Festival také sloužil jako nástroj vzdělávání a kulturní výchovy především pro mladé generace a probouzel v nich zájem o folklor a lidovou kulturu.

Samostatné dětské festivaly nikdy nebyly realizovány v takové rozsahu jako hlavní strážnický festival. Festival se konal nepravidelně, později přestal plnit původní záměr a jejich návštěvnost klesala. Protože ohlas nebyl adekvátní vynaloženému úsilí a finančním nákladům, v sedmdesátých letech bylo jejich pořádání zrušeno. V roce 2000 byl z podnětu manželů Duškových z Prahy festival „Dětská Strážnice“ obnoven. Vedle Národního ústavu lidové kultury se stalo spolupořadatelem Město Strážnice a na spolupráci se podílelo Folklorní sdružení ČR. Festival byl plně hrazen ze sponzorských příspěvků. Od tohoto roku se festival

koná každoročně. O odbornou přípravu festivalu se stará NÚLK, finanční stránku vede Město Strážnice.

Od roku 2009 se festival Dětská Strážnice stal součástí MFF Strážnice. Dětské pořady rozšířily jeho celkovou programovou nabídku. Festivalu se každoročně účastní asi 600 dětí z celé České republiky. (www.nulk.cz)

5.3.1 Národní ústav lidové kultury

Národní ústav lidové kultury je státní příspěvkovou organizací, která je řízena Ministerstvem kultury České republiky. Jedná se o výzkumnou organizaci se sídlem ve Strážnici. Jejím hlavním účelem je provádět základní a aplikovaný výzkum a šířit jeho výsledky prostřednictvím výuky, publikování nebo převodu technologií. Zabývá se tradiční a lidovou kulturou a péčí o ni na území našeho státu.

Tím, že NÚLK organizuje akce konané ve skanzenu a hlavně Mezinárodní folklorní festival, přispívá k rozvoji cestovního ruchu ve Strážnici. Díky těmto akcím do města přijíždí tisíce návštěvníků, jak z tuzemska, tak ze zahraničí, což představuje pro město příliv devizových prostředků.

NÚLK je zřízen za účelem shromažďování, uchovávání a odborného zpracování dokladů o tradiční lidové kultuře a folkloru a provádí výzkum nematného i hmotného kulturního dědictví v tomto oboru. Výsledky své činnosti zveřejňuje v publikacích a časopisech. Organizuje folklorní a vzdělávací akce, např. pořádání Mezinárodního folklorního festivalu Strážnice. Poskytuje poradenské a informační služby a zabezpečuje odborné dokumentační služby pro všechny druhy folklorních aktivit v České republice. Jako svou vedlejší činnost zajišťuje soubor dalších služeb a podnikatelských činností. NÚLK je pověřen funkcí národního odborného pracoviště.

5.3.2 Strážnické folklorní soubory

Ve Strážnici fungují tři folklorní soubory, které se pravidelně účastní Mezinárodního folklorního festivalu. Také vystupují na akcích konaných ve strážnickém skanzenu a jiných událostech spojených s lidovou kulturou a folklorem. Jedná se o soubory Danaj, Žerotín a Demižón. Ke každému z těchto souborů patří folklorní soubor pro děti – Danájek, Žerotínek a Demižónek.

Danaj

V roce 1959 byl založen soubor lidových písní a tanců Danaj, jehož činnost navazuje na bohaté folklorní tradice města. Pro svou práci soubor využívá folklorního fondu města a nejbližšího okolí. Kvůli snaze o regionální čistotu v tanečním i zpěvním projevu a v krojovém vybavení spolupracují s předními etnografy a folkloristy, využívají taneční a písňové sbírky, archivní prameny a materiály z terénních sběrů. V repertoáru souboru jsou zařazeny také tance z ostatních oblastí Slováků a moravsko-slovenského pomezí, pásma s různou stylizační rovinou, tematicky se vztahující na výroční zvyklosti a obyčeje nebo na přelomové okamžiky v životě člověka. V současné době soubor vede Jiří Kaluža a Karol Dohnal a soustřeďuje se zde asi 35 mladých lidí ve věku 15 – 35 let, většinou se jedná o studenty středních a vysokých škol. (www.danaj.cz)

Žerotín

Folklorní soubor Žerotín byl založen roku 1969 na vinařských slavnostech ve Bzenci, kdy folkloristy ze Strážnice napadlo, že si založí vlastní folklorní soubor. Členové souboru se začali učit původní strážnické tance a písně, postupně svůj repertoár rozšiřovali i o tance a písně z ostatních regionů. Soubor pořádá pravidelné zahraniční zájezdy, na kterých vystupuje. Folklorní tradice přetrvává dodnes a v roce 2010 Žerotín oslavil své 40. výročí. V současnosti se v souboru angažuje zhruba 30 členů ve věku 15 – 35 let. V repertoáru souboru se objevují staré choreografie, ale také vznikají nové tance např. Valašsko, Cepový tanec ze Strážnice, rozverná Hornácká trefa, tance z Trenčína, úsměvné pásmo z Ořechova, chlapecký Zbojník a dívčí Lašsko. Během let se v souboru vystřídal několik cimbálových muzik, nyní doprovází soubor CM s primášem Janem Holubíkem. (www.zerotin.cz)

Demižón

Folklorní soubor Demižón vznikl v roce 1999 a od svého počátku pracuje pod Orelskou jednotou ve Strážnici. Název Demižón je odvozen od demižónu, do kterého vinař vkládá výsledek své celoroční práce a námahy a nechává dozrát do té nejlepší podoby, stejně jako je lze vidět celoroční práci a námahu v souboru. Repertoár souboru se skládá především z písní a tanců ze Strážnice a strážnického okolí, ale také pro zpestření programu tanců a písní ze Slovenska. V současné době má soubor asi 34 členů. (www.demizon.cz)

5.4 SWOT analýza města Strážnice

Silné stránky:

- udržování a rozvoj folklorních tradic a slavností – hudba, tanec, kroje, zvyky, svátky, starší generace lidí jako nositelé tradic a zvyků
- vinohradnická oblast – celé Strážnicko leží převážně na jižních svazích Bílých Karpat a díky vhodným klimatickým podmínkám mají vína chuťovou plnost a extraktivnost, z bílých odrůd se pěstuje Muller Thurgau, Rulandské šedé a bílé, Veltlínské zelené, Ryzlink vlašský a rýnský, Sylvánské zelené, z modrých odrůd je to Frankovka, Svatovavřínecké, modrý Portugal a André
- v blízkosti města se nachází dálkové silniční a železniční tahy a dálkové přechody na Slovensko a do Rakouska
- vysoká návštěvnost turistů v době konání Mezinárodního folklorního festivalu a s tím související rozvoj ubytovacích kapacit ve Strážnici – Penzion na Kamenčí, Hotel Strážnice, Autokempink Strážnice, Penzion Ludor, Penzion U Kmotra, Penzion Archa, Penzion Amálka, Ubytovna JT Jiskra, Dům dětí a mládeže, Interstudent, Milumi, Hatěcký mlýn
- znalost tradičních postupů – tradiční řemeslná výroba, zemědělství, ovocnářství, gastronomie
- celková čistota prostředí, zejména ovzduší, vody, půdy a přírody, v blízkosti města se nachází rekreační oblasti Lučina, Kejda a Mlýnky
- diverzifikovaná krajina – lesnaté pohoří, kulturní krajina, vhodné teplé a slunné klima, terénní dostupnost, zachovalý krajinný ráz, vzácné druhy rostlin a živočichů
- velké množství konaných kulturních událostí – Mezinárodní folklorní festival, festival Slunce, Strážnické vinobraní, akce konané ve skanzenu, plesy
- Baťův kanál – možnost plavby a vodní turistiky po nejdelším uměle vytvořeném vodním kanálu v České republice
- informační služba poskytovaná turistickým informačním centrem Strážnice, které nabízí informace o městě, atraktivitách regionu, kulturních, společenských a sportovních akcích, ubytovacích a stravovacích možnostech, dopravních spojích, poskytuje prodej upomínkových předmětů, map a publikací

- tradiční lidová architektura ve skanzenu – návštěvníci mají možnost nahlédnout, jak lidé žili na přelomu 19. a 20. století
- naučná stezka Šumárnická - provádí částmi Dolňácka a Hornácka, trasa začíná u vlakového nádraží Strážnice, končí v obci Velká nad Veličkou a je cca 18 km dlouhá
- turisticky atraktivní město pro návštěvníky – zámek a zámecký park, strážnické brány, městské muzeum, skanzen, Průžkův mlýn, židovská synagoga a hřbitov, zámecké vinné sklepy
- tradiční zemědělský region – v mnoha rodinách stále funguje domácí hospodaření (pole, chov domácích zvířat)
- možnosti sportovního vyžití – fotbalové hřiště, koupaliště, minigolf, fitness centrum, sportovní hala, půjčovna lodí
- vzdělání – město nabízí velké množství škol, převážně pro středoškolské vzdělání (Střední odborná škola Strážnice, Purkyňovo gymnázium Strážnice, Střední odborná škola obchodu, služeb a provozu hotelů a střední odborné učiliště).

Slabé stránky:

- malá údržba krajiny – zarůstání luk, eroze půdy, možnosti záplav, v období letního sucha vysychání toků (řeka Velička)
- málo využití hmotné kulturní dědictví – významné lokality, historické lidové stavby, například židovský hřbitov a synagoga nemají stanovenou otevírací dobu, tuto památku lze navštívit pouze na základně objednávky na informačním centru
- upadající zájem mladých lidí a nízká aktivita lidí v oblasti cestovního ruchu, menší zájem o spolupráci a organizování aktivit a kulturních akcí
- málo vodních ploch pro vodní sporty a rekreaci, pro rybáře je zde možnost rybaření pouze na řece Moravě
- malá využitelnost areálů – například venkovní amfiteátry v parku se využívají převážně jenom při konání Mezinárodního folklorního festivalu, popřípadě při konání festivalu Slunce
- odliv mozků – vzdělanější lidé odcházejí do větších měst, kde najdou lepší pracovní uplatnění, proto ve městě žijí převážně starší generace lidí

- nedostatek parkovacích míst u navštěvovaných atraktivit města – lidé jsou nuceni parkovat daleko od místa, které chtějí navštívit nebo na místech, které nejsou určeny k parkování
- špatný stav místních komunikací – město nemá dostatek finančních prostředků na rozsáhlou úpravu silničních cest, proto se provádí jenom drobné úpravy v místech, kde jsou silnice v nejhorším stavu
- nedostatek nekuřáckých restauračních zařízení – ve většině stravovacích zařízení není zakázáno kouření, což negativně působí na nekuřácké návštěvníky
- nedostatek pracovních míst – město nenabízí dostatek pracovních nabídek, proto lidé jsou nuceni si hledat práci v jiných městech nebo za práci dojíždět do vedlejších měst

Příležitosti:

- obnova a budování cest – lepší obslužnost a turistické trasování cyklostezek, naučných stezek
- zapojení mladých lidí ve folkloru a organizování akcí – najít způsob, který by přilákal mladou generaci ke spolupráci na akcích souvisejících s cestovním ruchem města
- vybudování více parkovacích míst ve městě (u skanzenu, v centru města, u fotbalového hřiště, v blízkosti parku) a zlepšení stavu dopravních komunikací
- spojení sportovních a kulturních akcí – využití sportovišť pro návštěvníky
- vybudování dalších usedlostí a stavení ve skanzenu – v současné době jsou ve výstavbě nové objekty
- rozvoj venkovské turistiky – město nabízí vhodné podmínky pro pobyty v přírodě, agroturistiku, školu v přírodě
- vyšší zastoupení zahraničních souborů vystupujících na MFF a vyšší počet návštěvníků i ze zahraničí
- lepší propagace Strážnice, festivalů a akcí zde konaných prostřednictvím informačních center, plakátů a letáků, zpravodajů, webových stránek

- vybudování obchodního centra, krytého bazénu či jiné atraktivity k trávení volného času obyvatel a návštěvníků města
- vyšší podíl regionální výrobků – prodej výrobků souvisejících s lidovou kulturou, například prodej panenek z kukuřičného šustí, malovaných vajíček a výrobků tradiční řemeslné výroby

Hrozby:

- vandalismus a s ním spojené ničení kulturních památek a atraktivit
- nedostatek peněz na opravy a rekonstrukce památek – každé historické a kulturní památky časem chátrají a bez oprav a rekonstrukcí je posléze zakázán vstup veřejnosti do těchto objektů, což nepomáhá k rozvoji cestovní ruchu daného města či oblasti
- malá návštěvnost Mezinárodního folklorního festivalu z důvodu špatného počasí, konkurence v podobě jiných folklorních festivalů
- nezájem občanů podílet se na přípravách kulturních akcí konaných ve městě a klesající zájem mladých lidí a folklorních souborů na spolupráci na těchto akcích
- nedostatek dotačních prostředků a finanční podpora – nedostatečné investice k rozvoji cestovního ruchu ve městě
- narůstající nezaměstnanost a nízká kvalita pracovní síly – může vytvářet malou kumulaci kapitálu, což se projevuje slabými investicemi do rozvoje podnikání
- nepříznivé počasí při konání venkovních událostí – město nemá dostatečně velké zastřešené prostory, kam by se venkovní akce mohly přesunout

6 Návrhy a doporučení

Na základě dotazníkového šetření a vypracované SWOT analýzy jsou vytvořeny návrhy a doporučení, které se týkají města Strážnice a měly by sloužit ke zlepšení úrovně cestovního ruchu ve městě a k jeho rozvoji.

Podle dotazníkového marketingového šetření, které bylo prováděno v Muzeu vesnice jihovýchodní Moravy, vzešly návrhy, které stojí za zmínku. Jelikož někteří lidé **skanzen** opakovaně navštěvují, měly by zde přibývat stavení a usedlosti, aby návštěvníci měli možnost shlédnout nové budovy, zvyky a ukázky řemesel. Protože skanzen nenavštěvují jenom dospělí lidé, ale mnohdy sem přichází i s dětmi, mělo by vedení skanzenu a Národní ústav lidové kultury, který se stará a spravuje skanzen, řešit otázku, jak zabavit děti. Jako řešení by bylo vhodné zřídit zde hrací koutek pro děti, který by byl z dřevěných materiálů, aby lépe zapadal do areálu starých usedlostí. Pro zpestření prohlídky by v areálu skanzenu mohly být postaveny ohrady a zázemí pro zvířata. Návštěvníkům by tak byla prezentována zvířata, která v dřívějších dobách neodmyslitelně patřila k životu našich předků. U skanzenu se nachází parkoviště, které zejména při vysoké návštěvnosti některých akcí ve skanzenu má malou kapacitu parkovacích míst. Lidé z okolních měst a vesnic sem přijíždí převážně automobilem a kvůli nedostatku volných parkovacích míst jsou nuceni parkovat na polních cestách, které jsou za parkovištěm. Pro zlepšení pohodlí návštěvníků by město mělo vybudovat další parkovací plochy poblíž skanzenu.

Z vypracované SWOT analýzy města Strážnice plynou některé negativní stránky, které stojí za povšimnutí. Jedná se především o **špatný stav dopravních komunikací** ve městě. Jde o špatný stav, malou údržbu a přetížení zejména silnic II. a III. třídy. Úpravy silnic, které zde probíhají, se týkají pouze úseků, které jsou v havarijním stavu. Kdyby město získalo finanční prostředky na opravu pozemních komunikací, mohla by proběhnout rekonstrukce cest v co největší míře. Jak již bylo zmíněno, ve městě je nedostatek parkovacích míst. Počet parkovacích míst by se měl zvýšit především v centru města, popřípadě u fotbalového hřiště a u parku. Kvůli stále vzrůstajícímu počtu cyklistů by byl vhodný **rozvoj a rozšíření** stávajících **cyklostezek** na území města i jeho okolí. S tím souvisí i zlepšení doprovodné cyklistické infrastruktury, a to zejména o informační panely, dopravní značení, směrové tabule, odpočívadla s přístřešky a stojany na kola, popřípadě o stánek s občerstvením podél cyklostezek na turisticky atraktivních, zajímavých a nejnavštěvovanějších místech.

Z hlediska cestovního ruchu a Mezinárodního folklorního festivalu zde konaného, do města přijíždí tisíce návštěvníků. Proto by město mělo **zajišťovat odbornou kvalifikaci zaměstnanců** pracujících v oboru cestovního ruchu. Jedná se především o pracovníky informačního turistického centra, zaměstnance Národního ústavu lidové kultury a personál v oblasti stravovacích a ubytovacích služeb. Ke zvýšení jejich odborné kvalifikace by bylo vhodné, kdyby město pořádalo kurzy zaměřené na jazykové dovednosti a práci s informačními technologiemi. Vhodné by také bylo pořádání seminářů souvisejících s cestovním ruchem města a jeho rozvojem.

K vyšší návštěvnosti města by přispěla **větší propagace** atraktivit města, festivalů a konaných akcí. I když Mezinárodní folklorní festival je již dostatečně známý, některé události města nejsou navštěvovány v hojném počtu. V rámci zviditelnění a přilákání více návštěvníků například na akce konané ve skanzenu, by bylo vhodné umístit na webové stránky související s cestovním ruchem odkaz na stránky města Strážnice a Národního ústavu lidové kultury, kde by již lidé našli informace o možnostech seznámení s lidovou a folklorní kulturou Strážnice. Město nabízí také kulturní a přírodní atraktivity, o kterých mohou lidé najít informace na internetových stránkách www.jizni-morava.info, www.straznicko.cz nebo www.turistika.cz. Jelikož informace umístěné na těchto stránkách jsou stručné a mají pouze informativní charakter, měly by být rozšířeny, popřípadě uveden odkaz, který potenciální návštěvníky odkáže na webové stránky s podrobnějšími informacemi. Propagace města může být také zajištěna prostřednictvím zpravodajů, letáků a vyvěšených plakátů.

7 Závěr

V Dolnomoravském úvalu se nachází město Strážnice, významné kulturní centrum Slovácka a vinařské oblasti. Každoročně na začátku léta během konání Mezinárodního folklorního festivalu město ožívá ve znamení folkloru. Zachovalé zvyky, tradice a tradiční lidová kultura jsou zde stále udržovány a přenášeny z generace na generaci. Kromě lidové kultury město návštěvníkům nabízí také historické, kulturní a přírodní atraktivity, sportovní a společenské akce i možnost odpočinku v příjemném prostředí.

Bakalářská práce je rozdělena do sedmi kapitol, které obsahují úvod, metodiku zpracování a cíl práce, základní pojmy z oblasti cestovního ruchu a rozdělení tradiční lidové kultury a její vliv na cestovní ruch. Podrobněji se práce zaměřuje na popis skanzenu a na Mezinárodní folklorní festival a jeho přínos pro cestovní ruch města Strážnice. Na základě vlastního dotazníkového šetření, vytvořené SWOT analýzy a vlastních zkušeností jsou vytvořeny návrhy a doporučení, které by mohly přispět k rozvoji cestovního ruchu ve městě. Poslední kapitola bakalářské práce je věnována závěru práce. Pro vypracování bakalářské práce byla použita odborná literatura a články uveřejněné na internetových stránkách.

Cílem bakalářské práce bylo analyzovat význam lidové a folklorní kultury pro cestovní ruch města Strážnice. Podle mého názoru se mi podařilo dosáhnout cíle práce, který byl stanoven.

Vypracování bakalářské práce pro mě mělo velký přínos. Dozvěděla jsem se nové informace o tradiční lidové a folklorní kultuře a měla jsem možnost hlouběji nahlédnout do historie města, vzniku a vývoje Mezinárodního folklorního festivalu. I když bydlím nedaleko Strážnice, objevila jsem nové kulturní a přírodní atraktivity, které stojí za navštívení.

Seznam použité literatury

Knížní zdroje

- [1] DVOŘÁČEK, Petr. *Skanzeny České a Slovenské republiky*. Praha: Academia, 2010. ISBN 978-80-200-1883-0
- [2] FORET, Miroslav a Věra FORETOVÁ. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0207-X
- [3] FORET, Miroslav. *Marketingový průzkum*, 2. aktualizované vydání, Praha: Albatros Media a.s., 2012. ISBN 978-80-265-0038-4
- [4] HESKOVÁ, Marie. et. al. *Cestovní ruch*. Praha: Fortuna, 2006. ISBN 80-7168-948-3
- [5] INDROVÁ, Jarmila. et. al. *Cestovní ruch (základy)*. Praha: Vysoká škola ekonomická (Oeconomica), 2007. ISBN 978-80-245-1252-5
- [6] JANČÁŘ, Josef. et. al. *Lidová kultura na Moravě*. Strážnice: Ústav lidové kultury, 2000. ISBN 80-86156-31-1
- [7] JOHNOVÁ, Radka. *Marketing kulturního dědictví a umění*, Praha: Grada, 2008. ISBN 978-80-247-2724-0
- [8] KESNER, Ladislav. *Marketing a management muzeí a památek*, Praha: Grada, 2012. ISBN 80-247-1104-4
- [9] Kolektiv autorů Katedry cestovního ruchu VŠE v Praze. *Cestovní ruch pro všechny*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2008. ISBN 978-80-7399-407-05
- [10] LAUDOVÁ, Hannah. *Prameny lidových tradic Čech*. 2. upravené vydání, Praha: IPOS - Informační a poradenské středisko pro místní kulturu, 2000. ISBN 80-7068-110-1
- [11] NEJDL, Karel. *Management destinace cestovního ruchu*. Praha: Vysoká škola hotelová v Praze 8, 2010. ISBN 978-80-87411-08-7
- [12] NOVÁCKÁ, Ludmila. *Cestovní ruch a Európská unia*. Bratislava: Sprint dva, 2010. ISBN 978-80-89393-26-8
- [13] ORIEŠKA, Ján. *Technika služeb cestovního ruchu*. Praha: Idea Servis, 1999. ISBN 80-85970-27-9

- [14] PÁSKOVÁ, Martina a Josef ZELENKA. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002. ISBN 80-239-0152-4
- [15] SKÁCEL, Jan. *Čtení o Strážnici*. Strážnice: Muzejní spolek, 1999. ISBN 80-238-6698-2
- [16] VYSTOUPIL, Jiří a Martin ŠAUER. et al. *Geografie cestovního ruchu České republiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-340-7
- [17] VYSTOUPIL, Jiří. et. al. *Základy cestovního ruchu*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. ISBN 80-210-4167-6

Internetové zdroje

- [18] Festival „Dětská Strážnice“ [online]. [cit. 2013-03-26]. Dostupné z: <http://www.nulk.cz/Informace.aspx?sid=317&em=11>
- [19] Folklorní soubor Demižón [online]. [cit. 2013-04-15]. Dostupné z: <http://www.demizon.straznice.cz/>
- [20] František Cundrla [online]. [cit. 2013-03-21]. Dostupné z: <http://www.frantisek-cundrla.info/>
- [21] Historie města Strážnice [online]. [cit. 2013-03-16]. Dostupné z: http://www.straznice-mesto.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=15665&id_ktg=1154&n=historie-mesta-straznice&query=historie+m%C4%9Bsta&p1=1096
- [22] Identifikace a dokumentace jevů tradiční lidové kultury v České republice [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://www.lidovakultura.cz/page.aspx?pid=60>
- [23] Koncepce účinnější péče o tradiční lidovou kulturu v ČR na léta 2011 – 2015 [online]. [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: http://www.nulk.cz/files/koncepce/koncepce_a.doc
- [24] Krajina a kroj [online]. [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://www.folkloratradice.cz/cs/lidovy-kroj-zahori/krajina-a-kroj>
- [25] Lidové zvyky [online]. [cit. 2013-03-08]. Dostupné z: <http://www.czech.cz/cz/Objevte-CR/Zivotni-styl-v-CR/Lidove-zvyky>
- [26] Mezinárodní folklorní festival – Strážnice [online]. [cit. 2013-03-28]. Dostupné z: <http://www.nulk.cz/Informace.aspx?sid=4>

- [27] O souboru Žerotín [online]. [cit. 2013-04-15]. Dostupné z:
http://www.zerotin.com/index.php?option=com_content&view=article&id=45&Itemid=53&lang=cs
- [28] O společnosti [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z:
<http://www.vinovinmorava.cz/o-spolecnosti/o-nas.php>
- [29] Průžkův mlýn [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z: http://www.czecot.cz/turisticky-objekt/11102_pruzkuv-mlyn-straznice
- [30] Soubor lidových písní a tanců Danaj [online]. [cit. 2013-04-15]. Dostupné z:
<http://www.danaj.cz/>
- [31] Váté písky – národní přírodní památka [online]. [cit. 2013-04-12]. Dostupné z:
http://www.czecot.cz/turisticky-objekt/3837_vate-pisky-narodni-prirodni-pamatka-straznice
- [32] Vladimír Úlehla [online]. [cit. 2013-03-21]. Dostupné z:
<http://www.jirikalab.estranky.cz/clanky/osobnosti-regionu/vladimir-ulehla.html>
- [33] www.hrady.cz
- [34] www.lideazeme.cz
- [35] www.muzeum-straznice.webnode.cz
- [36] www.skanzen-nulk.cz

Seznam zkratek

CIOFF	Conseil International des Organizations de Festivals de Folklore et d'Arts Traditionels
CR	Cestovní ruch
ČR	Česká republika
MFF	Mezinárodní folklorní festival
NÚLK	Národní ústav lidové kultury
SWOT	Strenghts (silné stránky), Weaknesses (slabé stránky), Opportunities (příležitosti), Threats (hrozby)
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
UNWTO	United Nations World Tourism Organisation
WTO	World Tourism Organisatio

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Uherském Hradišti dne 10. 5. 2013

Tereza Daňková

Tereza Daňková

Seznam grafů

Graf 5.1	Pohlaví respondentů
Graf 5.2	Věk respondentů
Graf 5.3	Počet návštěv události Radujme se, veselme se
Graf 5.4	Důvody návštěvy akce
Graf 5.5	S kým respondent přišel
Graf 5.6	Doporučení akce
Graf 5.7	Návštěvnost jiných akcí ve skanzenu
Graf: 5.8	Co respondentům chybí ve skanzenu
Graf 5.9	Návštěvnost MFF
Graf 5.10	Počet účinkujících na MFF

Seznam tabulek

Tabulka č. 5.1   Počet návštěvníků a účinkujících na MFF

Seznam obrázků

Obr. 5.1	Strážnický zámek
Obr. 5.2	Strážnické brány
Obr. 5.3	Židovská synagoga se hřbitovem
Obr. 5.4	Městské muzeum Strážnice
Obr. 5.5	Areál skanzenu
Obr. 5.6	Areál stav z moravských Kopanic
Obr. 5.7	Areál stav z luhačovického Zálesí
Obr. 5.8	Areál technických vodních staveb
Obr. 5.9	Areál vinohradnických staveb
Obr. 5.10	Areál lučního hospodářství
Obr. 5.11	Areál staveb z Hornácka
Obr. 5.12	Mapa konání MFF Strážnice

Seznam příloh

Příloha č. 1	Dotazník - skanzen
Příloha č. 2	Fotografie skanzenu